

FIRMA USŁUGOWO – PROJEKTOWA DW WANDA ŁAGUNA
UL. OKRZEI 13/4, 81-747 SOPOT
tel/fax - 058 551 1651, kom. +48 601 667710, www.pracowniadw.pl

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY PURDA

ZLECENIODAWCA: URZĄD GMINY W PURDZIE
Purda 19
11-030 Purda

WYKONAWCA: FIRMA USŁUGOWO – PROJEKTOWA DW WANDA ŁAGUNA,
ul. Okrzei 13/4, 81-747 Sopot
MGR DANUTA GIOREWA – BRACH

GDAŃSK, GRUDZIEŃ 2017

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie oraz metodyka sporządzania oceny	3
1.1. Podstawa prawna opracowania.....	4
1.2. Dokumentacje i materiały źródłowe.....	5
2. Lokalizacja i ogólna charakterystyka obszaru badań	7
3. Informacja na temat celów i kierunków rozwoju określonych w Studium, Uwarunkowań oraz związków z innymi studiami, planami i programami	12
3.1. Krótka prezentacja najważniejszych celów i kierunków rozwoju określonych w Studium.....	12
3.1.1. Cele i kierunki wynikające z uwarunkowań zewnętrznych	13
3.1.2. Cele i kierunki rozwoju przestrzennego gminy Purda zapisane w Studium.....	14
4. Krótka prezentacja powiązań z innymi odnośnymi studiami, planami i programami.....	18
4.1. Powiązania z innymi dokumentami na poziomie UE.....	18
4.2. Powiązania z innymi dokumentami na poziomie Kraju.....	19
5. Ogólna charakterystyka stanu, funkcjonowania oraz istniejących problemów środowiska.....	21
6. Opis i ocena przewidywanych oddziaływań Studium na środowisko wynikających z analizy macierzowej	24
6.1. Ocena zgodności celów i kierunków ustalonych w Studium z przepisami dotyczącymi prawnych form ochrony przyrody	27
6.2. Proponowane metody analizy skutków realizacji postanowień studium oraz częstotliwość ich przeprowadzania	27
6.4. Wyniki przeprowadzonej oceny	29
6.4.1. Ocena presji na poszczególne komponenty środowiska gminy Purda (kolumna pozioma).....	29
6.4.2. Ocena oddziaływania kierunków rozwoju przestrzennego na środowisko gminy Purda (kolumna pionowa)	30
7. Ocena dla poszczególnych elementów wyszczególnionych w analizie oraz propozycje rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być skutkiem realizacji projektu Studium	33
8. Informacja o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko.....	39
9. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji ustaleń projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania	39
10. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.....	39
11. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	40
Spis tabel.....	44
Spis wykresów	44
Spis rysunków.....	43

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

1. Załącznik nr 1 - Lokalizacja obszaru opracowania;
2. Załącznik nr 2 – TABELA - Analiza macierzowa wpływu kierunków rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy, zapisanych w Studium na środowisko;

1. WPROWADZENIE ORAZ METODYKA SPORZĄDZANIA OCENY

Niniejsza „Prognoza oddziaływania na środowisko” dotycząca Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Purda (zwanego dalej Studium), została wykonana na zlecenie Wójta gminy Purda.

Celem oceny było określenie potencjalnych skutków środowiskowych, wynikających z realizacji założeń proponowanych w Studium, a także przedstawienie rozwiązań eliminujących negatywne skutki tych ustaleń na poszczególne elementy środowiska.

Ocena oddziaływania na środowisko:

1) zawiera:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu oceny,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

2) określa, analizuje i ocenia:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wody,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,
 - dobra materialne,

- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami Środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3) przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru — rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

1.1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

Zgodnie z art. 46 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. „o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko” (Dz.U. z 2017r. poz. 1405, z póź. Zm.) przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają następujące dokumenty:

- koncepcje przestrzennego zagospodarowania kraju,
- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- plany zagospodarowania przestrzennego
- oraz strategii rozwoju regionalnego;

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko (SOOS)

Jest to sformalizowany, systematyczny i kompleksowy proces oceny potencjalnych skutków środowiskowych, wynikających z realizacji proponowanej strategii polityki, planu, programu, a także ich rozwiązań wariantowych oraz wnioski tej oceny, a następnie wykorzystanie tych wniosków w wiarygodnym społecznie procesie decyzyjnym.

Podczas wykonywania niniejszego opracowania korzystano i opierano się na aktualnie obowiązujących przepisach prawnych.

Ustawy:

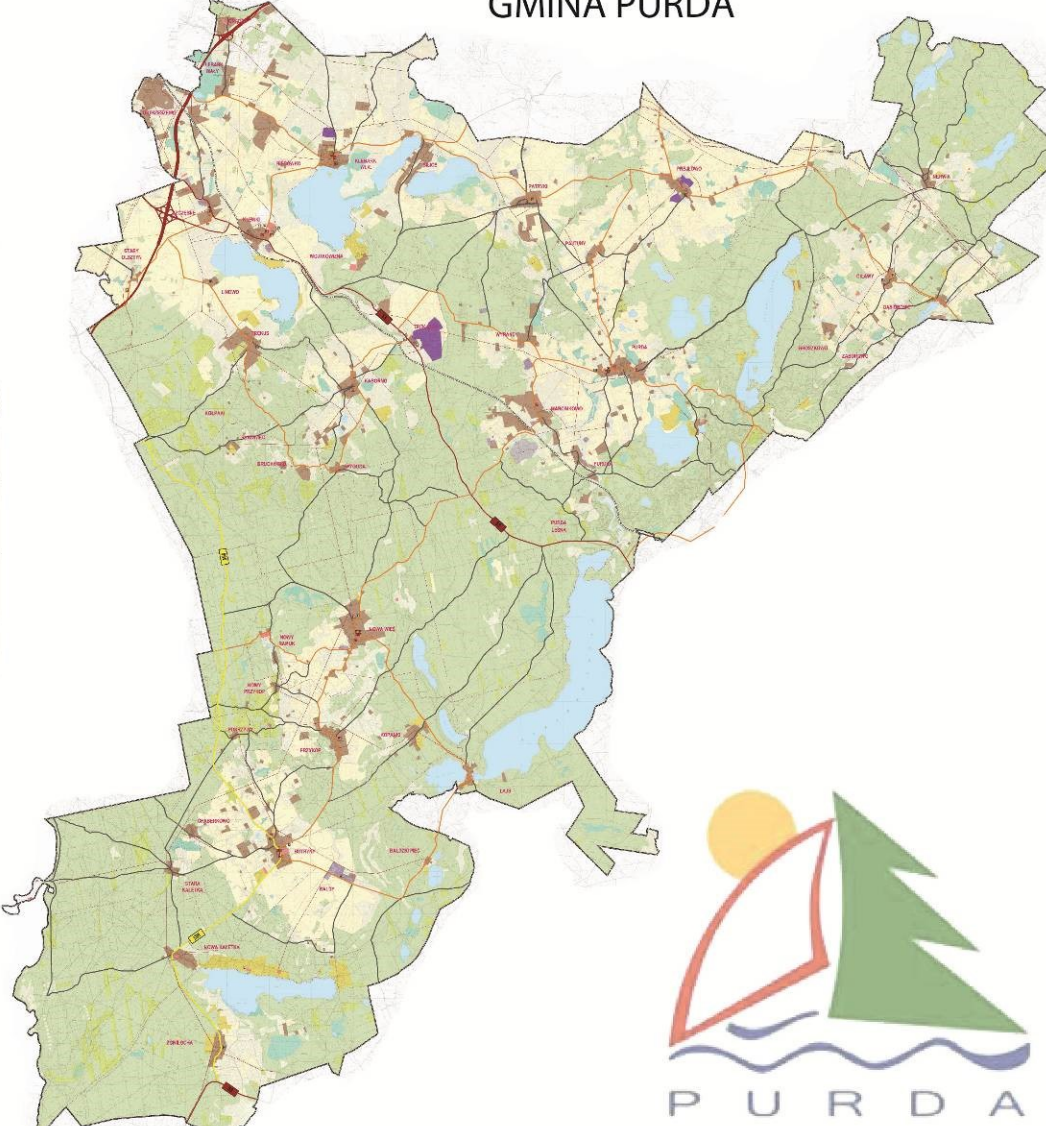
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1073).
- Uchwała Nr XV/102/2016 Rady Gminy Purda z dnia 30 marca 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Purda.
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. „O udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko” (Dz.U. z 2017r. poz. 1405, z póź. zm) oraz
- Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 71);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 112);

1.2. DOKUMENTACJE I MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

- „*Biuletyn Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska*” - „*Ocena roczna jakości powietrza w województwie Warmińsko – Mazurskim za rok 2015 r.*”
- *Dendrologia*, Seneta W., PWN Warszawa, 1981;
- *Ekologia krajobrazu*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1998;
- *Geografia regionalna Polski*, Kondracki J., Wydawnictwo Naukowe PWN, 2002;
- *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*;
- *Kierunki Rozwoju Turystyki do 2015r.* (Ministerstwo Rozwoju Sportu i Turystyki, 2008);
- *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego* (uchwała nr VII/164/15 Sejmiku Województwa Warmińsko-mazurskiego z dnia 27 maja 2015r);
- *Strategia Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025* (Uchwały nr XXXVIII/553/13 Sejmiku Województwa Warmińsko – Mazurskiego);
- *Program rozwoju ekoenergetyki województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2005-2010*;
- *Plan Gospodarki odpadami dla Województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2022* (Uchwałą nr XXVII/523/16 Sejmiku Województwa Warmińsko Mazurskiego);
- *Projekt Programu Ochrony Środowiska Gminy Purda na lata 2011 – 2014 z perspektywą do roku 2018* Przedsiębiorstwo Usługowe „Południe II” Sp. Z o.o. Zakład Pracy Chronionej, Biuro Inżynierii Środowiska i Rozwoju Technologii, Kraków, mgr Wojciech Mikuła, mgr inż. Marzena Antosz-Szerer - Purda, listopad 2010r.
- *Obowiązujące Studium uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy PURDA wraz ze zmianami*;
- *Strategia rozwoju gminy Purda na lata 2015 – 2025* przyjęta uchwałą nr XII/80/2015 Rady Gminy Purda z dnia 29 grudnia 2015;
- *Program ochrony środowiska gminy Purda na lata 2015 - 2025*;
- *Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Purda – Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii*, maj 2009;
- *Program ochrony zabytków wraz z Gminną ewidencją zabytków 2016*;
- *„Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2016 ”* Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie, Biblioteka monitoringu środowiska, Olsztyn 2017r
- *Zarys klimatu Polski*, Woś A., Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 1996;

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO STUDIUUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY PURDA

GMINA PURDA

The map displays the territory of Gmina Purda, characterized by a network of roads (orange lines) and numerous lakes (blue areas). The land is divided into various administrative units, some of which are highlighted in green and yellow. The map is oriented with North at the top.

PURDA

6

2. LOKALIZACJA I OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU BADAŃ¹

Gmina Purda jest gminą wiejską. Leży w środkowej części województwa warmińsko – mazurskiego, w południowej części powiatu olsztyńskiego.

Od północy graniczy z gminą Barczewo, od północnego – zachodu z miastem Olsztyn, od zachodu – z gminą Stawiguda, od południa z gminą Olsztynek i od południowego – wschodu z gminą Pasym i gminą Dźwierzuty.

Gmina Purda zajmuje powierzchnię 318,19 km², z czego przeważającą większość stanowią lasy – (52,14%). Jest to jedna z największych gmin powiatu olsztyńskiego i stanowi około 1,3 % powierzchni województwa warmińsko – mazurskiego.

Głównym ośrodkiem administracji gminnej jest miejscowość Purda. Jednakże ze względu na swoje sąsiedztwo z miastem Olsztyn, na obsługę ludności gminy leżącej w północnej części wpływa w dużej mierze ośrodek miejski.

Gmina Purda ze względu na swoje walory przyrodniczo – krajobrazowe zaliczana jest do gmin o charakterze turystycznym i rekreacyjnym.

Od lat utrzymuje się silna presja przekształcania terenów rolnych na tereny mieszkaniowe i usługowe dla mieszkańców Olsztyna. Powoduje to intensywny rozwój zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie z miastem. Rozpoczęta budowa obwodnicy Olsztyna, której znaczny fragment przebiega przez północno- zachodnią część gminy będzie determinowała rozwój obszarów wokół projektowanych węzłów komunikacyjnych.

Obszar gminy położony jest na obszarach leśno – pojeziernych, na terenach predestynowanych do prowadzenia wysokotowarowej gospodarki rolnej oraz posiadający bardzo korzystne warunki do rozwoju turystyki kwalifikowanej jak i przemysłu budowlanego opartego na surowcach naturalnych. Olbrzymim atutem gminy jest sąsiedztwo z miastem Olsztyn – prężnym ośrodkiem o znaczeniu regionalnym.

Położenie gminy w zasięgu korytarza transportowego jakim jest droga krajowa nr 16, stwarza podstawy objęcia regionalną polityką aktywizacji i może stanowić podstawę dynamizacji rozwoju całego kompleksu społeczno – ekonomicznego opartego m.in. na wielofunkcyjnej aktywności wokół planowanych inwestycji (komplementarna wobec nich infrastruktura społeczna i techniczna).

Gmina Purda została zaliczona do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego miasta Olsztyn i zlokalizowana jest w tzw. strefie zewnętrznej. Jest to szansa dla zintegrowanego rozwoju gminy Purda pod względem gospodarczym i społecznym z miastem Olsztyn.

Przez Gminę Purda przebiega droga krajowa nr 16 o znaczeniu ponadregionalnym i międzynarodowym. Obecnie trwają prace nad Obwodnicą Olsztyna w świetle tej drogi, na terenie gminy będą znajdować się dwa węzły komunikacyjne.

Pozostałe drogi o znaczeniu regionalnym to droga krajowa nr 53: Olsztyn – Szczytno – Rozogi – Myszyniec – Ostrołęka, która obecnie spełnia rolę transportową do jedynej w tym rejonie międzynarodowej Portu Lotniczego Olsztyn – Mazury. Jest również linia kolejowa: Olsztyn - Port Lotniczy w Szymanach.

Teren gminy położony jest na obszarze wyróżnionego w Planie Województwa, mikroregionu historyczno – kulturowego – charakteryzującego się wybitnymi walorami dziedzictwa kulturowego. Na obszarze gminy występują liczne obiekty dziedzictwa kulturowego, liczne założenia dworsko – parkowe, obiekty sakralne. Zachowana historyczna zabudowa wsi na terenie gminy Purda jest wyjątkowo uporządkowana. Wynika to przede wszystkim z historycznych uwarunkowań i osadnictwa prowadzonego na tym terenie przez Kapitułę Warmińska w okresie średniowiecza, dzięki któremu powstała większość

¹ opracowane na podstawie: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Gminy Nowa Wieś Lęborska, Część I: Uwarunkowania rozwoju gminy Nowa Wieś Lęborska, Nowa Wieś Lęborska 2009-2010.

miejsowości. Wszystkie elementy historyczne podlegają ochronie i są objęte ochroną konserwatorską.

Znajdujące się na terenie gminy obszary ochronne, będące w obrębie europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 – Obszary specjalnej ochrony ptaków (PLB) i specjalne obszary ochrony siedlisk (PLH) stanowią o silnych powiązaniach przyrodniczych z obszarem województwa, kraju i Europy.

Obszar gminy Purda w ponad 52 % zajęty jest przez tereny zalesione i zajmują one 16782ha powierzchni gminy.

Południowa i środkowa część gminy znajduje się w obrębie Puszczy Napiwodzko – Ramuckiej. Natomiast część północna gminy pokryta jest mniejszymi kompleksami leśnymi.

Zgodnie z ustawą z dn. 16. 04. 2004r. *O ochronie przyrody*, na formy prawnej ochrony przyrody, na terenie gminy, składają się (Rysunek 2):

1) Obszary Natura 2000:

- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków – Puszcza Napiwodzko-Ramucka (PLB 280007);
- Obszar o znaczeniu dla Wspólnoty – Ostoja Napiwodzko-Ramucka (PLH 280052);

2) Obszary Chronionego Krajobrazu (OCHK):

- Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Olsztyńskiego;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej;

3) Rezerwaty Przyrody:

- Rezerwat Przyrody „Jezioro Košno”,
- Rezerwat Przyrody „Las Warmiński im. prof. Benona Polakowskiego”;

4) 17 pomników przyrody;

5) 9 użytków ekologicznych.

6) Gmina Purda zamierza utworzyć zespół przyrodniczo-krajobrazowy celem ochrony obszarów wodno-błotnych na terenie polany Butryny-Bałdy.

Zarówno na obszarach objętych ochroną prawną jak i w stosunku do pojedynczych obiektów przyrodniczych prawnie chronionych, obowiązują ograniczenia w zabudowie i zagospodarowaniu terenów (w tym: zakazy, nakazy i odstęstwa od zakazów wynikające z przepisów odrębnych).

Warunki fizjograficzne są podstawą wielofunkcyjnego rozwoju gminy, zwłaszcza funkcji rolniczej na przeważającym obszarze i rekreacji w strefie przyjeziornej.

Występujące w gminie Purda zasoby i walory oraz warunki fizjograficzne stwarzają zarówno możliwości jak i ograniczenia rozwoju gminy.

Historycznie Gmina Purda należy w zasadniczej części do Warmii. Geograficznie Gmina należy do obszaru Pojezierza Olsztyńskiego. Według regionalizacji fizycznogeograficznej Kondrackiego analizowany teren zalicza się do:

- Prowincji: Niż Wschodnio-Bałtycko Białoruski,
- Podprowincji: Pojezierze Wschodniobałtyckie,
- Makroregionu: Pojezierze Mazurskie,
- Mezoregionu: Pojezierze Olsztyńskie.

Obszar Pojezierza Olsztyńskiego (842.81) cechuje się urozmaiconą rzeźbą młodoglacjalną, rozciąga się po obu brzegach górnego biegu Łyny, sięgając na zachodzie po Pasłękę.

Wysokość moren nie przekracza 200 m n.p.m. W podłożu zalega głównie glina zwałowa. W dolinach rynien lodowcowych i mis pojeziernych występują torfowiska i łąki.

Powierzchnia terenu na przeważającym obszarze jest falista, miejscami pagórkowata. Rzeźbę terenu urozmaicają rynny subglacjalne, doliny oraz różnego kształtu obniżenia terenu pochodzenia erozyjnego lub wytopiskowego, które w większości wypełnione są osadami pojeziernymi i organicznymi, częściowo wodami. Obszar gminy, generalnie, położony jest na podobnej wysokości nad poziomem morza, z lekkim pochYLENIEM ku południowemu – zachodowi.

Budowa geologiczna tej strefy charakteryzuje się dużą zmiennością utworów, z przewagą osadów piaszczysto-żwirowych.

Na terenie gminy Purda gleby wykształciły się z utworów czwartorzędowych. Pod względem typologicznym dominują gleby brunatne. Dla obszaru gminy charakterystyczne jest występowanie mozaiki różnorodnych kompleksów glebowych.

Na obszarze gminy w zasadzie brak jest złóż kopalin udokumentowanych w kategoriach bilansowych. Jedynie na północno-wschodnim skraju gminy leży mały fragment złoża kruszywa naturalnego „Gąsiorowo”, którego większość leży w Gminie Dźwierzuty.

Obszar gminy Purda w ponad 52 % zajęty jest przez tereny zalesione i zajmują one 16782ha powierzchni gminy. Większość powierzchni leśnej gminy wchodzi w skład rozległego masywu leśnego zwanego Lasami Purdzko – Ramuckimi, który zajmuje część centralną i południową gminy. Natomiast część północna gminy pokryta jest mniejszymi kompleksami leśnymi. Dodatkowo, na terenie Nadleśnictwa Nowe Ramuki oraz Nadleśnictwa Olsztyn, w granicach gminy Purda, wyznaczono 196,3 ha lasów tzw. powierzchni referencyjnych. Są to obszary o szczególnych walorach przyrodniczych, które ze względu na zachowanie różnorodności przyrodniczej pozostawione zostaną w naturalnym stanie. Lasy terenu gminy wchodzi w skład obszaru lasów wielofunkcyjnych, tj. spełniających funkcje: ochrony przyrody, rekreacji i turystyki, produkcji drewna oraz zachowania bazy genetycznej ekotypów sosny. Struktura siedliskowa i wiekowa lasów na terenie gminy sprzyja rozwojowi turystyki.

Podstawowe ekosystemy obszaru gminy Purda reprezentują trzy zasadnicze grupy:

- zbiorowiska nawiązujące do naturalnych, jak zróżnicowane ekosystemy leśne, torfowiskowe, szuwarowe, niektóre łąkowe;
- ekosystemy związane z krajobrazem wiejskim, antropogenicznym, w tym agrocenozy gruntów ornych i użytków zielonych; zieleń kulturowa związana z zainwestowaniem osadniczym miejscowości taka jak zieleń urządzona, ogrody użytkowe i ozdobne, zieleńce i zadrzewienia; powierzchnie wśród i w otoczeniu terenów zainwestowanych miejscowości zajmuje także roślinność ruderalna;
- ekosystemy terenów hydrogenicznych.

Istotne walory biocenotyczne na obszarze opracowania posiadają: zbiorowisko leśne i semileśne, a także kępy i szpalery zadrzewień i zakrzaczeń występujące na terenach nieużytków, w otoczeniu niewielkich zbiorników i cieków wodnych, oraz łąki i pastwiska w zagłębieniach terenu.

Wśród roślinności urządzonej występują głównie zadrzewienia przydrożne, roślinność parkowa, w tym zabytkowa, roślinność cmentarzy, roślinność sadów i ogrodów.

Gmina Purda jest miejscem występowania stałego lub okresowego różnego rodzaju zwierząt i ptactwa. Na terenie gminy w obrębie obszarów rolniczych dominują zespoły fauny związane z otwartymi powierzchniami rolniczymi.

Szczególnym miejscem pod względem występowania zwierząt i ptaków są tereny należące do wyznaczonych obszarów Natura 2000 t.j. Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków – Puszcza Napiwodzko-Ramucka (PLB 280007) oraz Obszar o znaczeniu dla Wspólnoty –

Ostoja Napiwodzko-Ramucka (PLH 280052) a także obszary objęte pozostałymi formami ochrony prawnej.

Wody powierzchniowe na terenie gminy Purda zajmują 6,6% powierzchni, przy średniej dla województwa warmińsko - mazurskiego na poziomie 5,7%.

Gmina Purda pod względem podziału hydrograficznego położona jest w przeważającej części należy do obszaru Dorzecza Pregoty w regionie wodnym Łyny i Wręgołapy, w zlewnia „Zalewu Wiślanego”, oraz w niewielkiej części w dorzeczu Wisły.

Położenie hydrograficzne obszaru gminy przy głównym wododziale jest powodem, że brak jest dużych rzek. Natomiast teren gminy obfituje w liczne strugi. Cały obszar gminy znajduje się w zlewni pojeziernej. Jeziora są istotnym elementem sieci hydrograficznej gminy. W skład wód powierzchniowych gminy Purda zaliczyć należy również liczne naturalne oczka i niewielkie ciek wodne, liczne mokradła śródpolne i śródleśne oraz rowy melioracyjne. Należy podkreślić, że gmina obfituje w liczne strumyki, pojawiające się często okresowo, zasilające liczne zagłębienia bezodpływowe.

Warunki hydrogeologiczne na terenie gminy są dobre. Istniejące ujęcia wody na terenie gminy w zasadzie pokrywają potrzeby istniejących użytkowników.

W rejonie gminy Purda głównie eksploatowane jest czwartorzędowe piętro wodonośne. Woda w osadach czwartorzędowych występuje w bardzo różnych strukturach wodonośnych (np. warstwy, erozyjne szczeliny, rynny subglacialne). To czwartorzędowe piętro wodonośne reprezentowane jest przez kilka poziomów wodonośnych, których rozprzestrzenienie zarówno w pionie jak i w poziomie jest bardzo zróżnicowane.

W części północnej obszaru gminy, warstwy wodonośne na ogół posiadają naturalną izolację z warstw o słabej przepuszczalności aczkolwiek nie jest ona zbyt gruba. Wynosi przeważnie kilkanaście do dwudziestu kilku metrów. Także w enklawie rolniczej w rejonie Nowej Wsi - Butryny użytkowe warstwy wodonośne są na ogół izolowane w sposób naturalny od powierzchni terenu.

Gmina Purda leży w obrębie Mazursko – Białostockiego Regionu Klimatycznego i odznacza się dużą różnorodnością i zmiennością typów pogody. Główną rolę w kształtowaniu warunków mikroklimatycznych na tym obszarze odgrywają czynniki naturalne: urozmaicona rzeźba i deniwelacje terenu, zmienne ekspozycje stoków i warunki wilgotnościowe podłoża wynikające z występowania obszerne kompleksów leśnych oraz rozległych obszarów podmokłych, a także obecność rozległych powierzchniowo zbiorników wodnych, różnorodność roślinności i odmienne sposoby zagospodarowania. Klimat opisywanego terenu należy do typu klimatu pojeziernego, odznaczającego się cechami przejściowymi od klimatu kontynentalnego do klimatu morskiego. Różnorodność klimatu wyraża się w znacznych wahanach temperatury i opadów w tych samych miesiącach poszczególnych lat.

Korzystne warunki topoklimatyczne występują na większości terenu opracowania, jednakże zmienne ukształtowanie terenu, a w szczególności obniżenia i zagłębienia, przyczyniają się do zalegania chłodnych, wilgotnych mas powietrza, dużych wahań dobowych temperatury, przymrozków wczesnowiosennych oraz mniejszych prędkości wiatrów. Z kolei wzniesienia terenu są klimatycznie korzystniejsze dla pobytu ludzi, ale narażone są na działanie silnych wiatrów.

Położenie Gminy Purda oraz jej przyroda dają możliwość aktywnego wypoczynku w naturalnym środowisku. Warunki sprzyjają spływom kajakowym, wycieczkom rowerowym i pieszym, uprawianiu żeglarstwa, windsurfingu, hippiki, wędkarstwa, myślistwa. Znaczącym atutem są jeziora.

Obszar to teren objęty silnymi wpływami ośrodka regionalnego jakim jest miasto Olsztyn, a duża część północnego fragmentu gminy znajduje się w tzw. strefie pomiędzy rdzeniem a strefą podmiejską miasta. Przez gminę przebiegają też co najmniej 3 drogi o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym stanowiące główne kierunki migracyjne przemieszczania się

ludności. Oznacza to, że zjawisko migracji ludności o znaczeniu lokalnym do miasta Olsztyna, będzie miało istotny wpływ na rozwój zabudowy mieszkaniowej i zwiększenie się ilości mieszkańców w gminie Purda.

Zabudowa mieszkaniowa oraz rekreacja i turystyka i w mniejszym stopniu produkcja rolna to podstawowe funkcje gminy. Terenów typowo rolnych na obszarze gminy jest coraz mniej. Ponieważ na terenie gminy występują obszary podwyższonej ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz ponad 50% lasów, powoduje to ograniczenia w rozwoju innych gałęzi gospodarczych.

Na terenie gminy nie ma wiejskich punktów gromadzenia odpadów stałych. Nieczystości stałe z zabudowy wiejskiej wywożone są bezpośrednio na wysypisko w Olsztynie.

Istniejące linie przesyłowe SN przystosowane są bez potrzeby przebudowy do zasilania nowych odbiorców w obrębie Gminy Purda.

Nowi odbiorcy takie jak: osiedla mieszkaniowe, obiekty rekreacyjne, usługowe, oczyszczalnie ścieków, itp. wymagać będą budowy dodatkowych stacji transformatorowych 15/0,5kV wraz z odgałęzieniami SN oraz lokalną siecią n.n. zasilaną z istniejących sieci przesyłowych SN. Przy zasilaniu nowych mniejszych odbiorców wykorzystać można istniejącą sieć n.n. oraz istniejące stacje transformatorowe dokonując modernizacji tych urządzeń.

Na terenie gminy Purda istnieje 43 km sieci zbiorczej kanalizacji sanitarnej. Do miejscowości, które są obsługiwane przez zbiorczą sieć kanalizacji sanitarnej należą: Purda, Bałdy, Butryny, Marcinkowo, Klebark Mały, Ostrzeszewo, Szczesne, Klewki.

Na terenie gminy znajdują się kotłownie lokalne na paliwa stałe zaopatrujące w ciepło budownictwo wielorodzinne powstałe głównie na potrzeby dawnych Państwowych Gospodarstw Rolnych Sukcesywnie przechodzi się na systemy olejowe. Pozostała zabudowa ogrzewana jest w sposób indywidualny z przewagą ogrzewania na paliwo stałe.

Na terenie gminy Purda znajduje się osiem szkół podstawowych, jedno gimnazjum, które prowadzone są przez Urząd Gminy w Purdzie (obsługiwane w zakresie księgowości). Ponadto funkcjonuje pięć samodzielnych przedszkoli i jeden oddział zerówki obsługiwanej przez szkołę w Purdzie. Szkoły podstawowe znajdują się w miejscowościach: Butryny, Klebark Wieli, Nowa Wieś, Prejłowo, Szczesne, Giławy, Klewki i Purda. Gimnazjum korzysta z pomieszczeń Szkoły podstawowej w Purdzie.

3. INFORMACJA NA TEMAT CELÓW I KIERUNKÓW ROZWOJU OKREŚLONYCH W STUDIUM, UWARUNKOWAŃ ORAZ ZWIĄZKÓW Z INNYMI STUDIAMI, PLANAMI I PROGRAMAMI

3.1. KRÓTKA PREZENTACJA NAJWAŻNIEJSZYCH CELÓW I KIERUNKÓW ROZWOJU OKREŚLONYCH W STUDIUM

Zadaniem Studium jest określenie polityki przestrzennej gminy, w tym identyfikacja ważniejszych walorów środowiska przyrodniczego, problemów zagospodarowania przestrzennego oraz potrzeb rozwojowych użytkowników przestrzeni. W oparciu o analizę wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy, określono kierunki jej rozwoju przestrzennego.

Ustawowym obowiązkiem studium jak i całego procesu planistycznego jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju w kierunkach zagospodarowania przestrzennego. Kształtowanie struktur przestrzennych zgodnie z ustaleniami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym winno odbywać się w nawiązaniu do uwarunkowań przyrodniczych i kulturowych, uwarunkowań wynikających z założeń polityki przestrzennej państwa, a także wynikających z dotychczasowych stanów zagospodarowania terenów jak również polityki przestrzennej gminy.

3.1.1. Cele i kierunki wynikające z uwarunkowań zewnętrznych

W świetle polityki przestrzennej państwa uwarunkowania zewnętrzne rozwoju, wynikają z położenia gminy w kraju, regionie i powiecie, w istniejących i projektowanych systemach oraz układach zewnętrznych. W polityce państwa sformułowane zostały podstawowe zasady uznane za wiodące dla rozwoju województwa jako całości:

- konieczność otwarcia na Europę i wykorzystanie płynących stąd możliwości i korzyści,
- konieczność przyjęcia we wszystkich formach działalności gospodarczej i przestrzennej zasady ekorozwoju, zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego.

Uwarunkowania ogólne wynikające z przyjętej polityki przestrzennej państwa w odniesieniu do obszaru gminy określają rolę obszaru w polityce przestrzennej państwa. Jako podstawę określenia uwarunkowań rozwoju gminy w szerszym kontekście przyjęto Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 uchwaloną przez Radę Ministrów w 2013 r. Zgodnie z KPZK 2030.

Obszar gminy został scharakteryzowany jako teren objęty silnymi wpływami ośrodka regionalnego jakim jest miasto Olsztyn, a duża część północnego fragmentu gminy znajduje się w tzw. strefie pomiędzy rdzeniem a strefą podmiejską miasta. Przez gminę przebiegają też co najmniej 3 drogi o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym stanowiące główne kierunki migracyjne przemieszczania się ludności. Oznacza to, że zjawisko migracji ludności o znaczeniu lokalnym do miasta Olsztyna, będzie miało istotny wpływ na rozwój zabudowy mieszkaniowej i zwiększenie się ilości mieszkańców w gminie Purda.

Pod względem udziału gminy w strukturze gospodarczej kraju sytuacja kształtuje się na przeciwnym poziomie.

Zabudowa mieszkaniowa oraz rekreacja i turystyka i w mniejszym stopniu produkcja rolna to podstawowe funkcje gminy. Terenów typowo rolnych na obszarze gminy jest coraz mniej. Ponieważ na terenie gminy występują obszary podwyższonej ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz ponad 50% lasów, powoduje to ograniczenia w rozwoju innych gałęzi gospodarczych.

Do głównych celów polityki zagospodarowania przestrzennego zapisanego w Planie Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego należy:

- 1) Dążenie w gospodarowaniu przestrzenią do uporządkowania i harmonii pomiędzy różnymi elementami i funkcjami tej przestrzeni dla ochrony ładu przestrzennego, jako niezbędnego wyznacznika równoważenia rozwoju.
- 2) Podwyższenie konkurencyjności regionu, w szczególności poprzez podnoszenie innowacyjności i atrakcyjności jego głównych ośrodków miejskich.
- 3) Poprawa jakości wewnętrznej regionu poprzez promowanie integracji funkcjonalnej i tworzenie warunków dla wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, z wykorzystaniem potencjałów wewnętrznych.
- 4) Poprawa dostępności terytorialnej regionu w relacjach zewnętrznych i wewnętrznych poprzez rozwijanie systemów infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
- 5) Zachowanie i odtwarzanie wysokiej jakości struktur przyrodniczo-kulturowych i krajobrazowych regionu oraz zrównoważone korzystanie z zasobów środowiska, stanowiące istotny element polityki rozwoju województwa.
- 6) Zwiększenie odporności przestrzeni województwa na zagrożenie naturalne i antropogeniczne oraz utratę bezpieczeństwa energetycznego, a także uwzględnienie w polityce przestrzennej regionu potrzeb obronnych państwa.

Położenie gminy w zasięgu korytarza transportowego jakim jest droga krajowa nr 16, stwarza podstawy objęcia regionalną polityką aktywizacji i może stanowić podstawę

dynamizacji rozwoju całego kompleksu społeczno-ekonomicznego opartego m.in. na wielofunkcyjnej aktywności wokół planowanych inwestycji (komplementarna wobec nich infrastruktura społeczna i techniczna).

Gmina Purda została zaliczona do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego miasta Olsztyn i zlokalizowana jest w tzw. strefie zewnętrznej. Jest to szansa dla zintegrowanego rozwoju gminy Purda pod względem gospodarczym i społecznym z miastem Olsztyn. Przyjmuje się kierunki, działania i zasady dla rozwoju polityki przestrzennej gminy Purda w odniesieniu do Olsztyna – ośrodka wojewódzkiego.

Plan Województwa zakłada koncepcję spójnej i równorzędnej ochrony walorów przyrodniczych i kulturowych, formułując kierunki działań w zakresie ochrony zasobów i walorów środowiska przyrodniczego województwa warmińsko-mazurskiego. Obszar województwa warmińsko-mazurskiego należy do jednego z najbogatszych pod względem

przyrodniczym regionów Polski, wyraźnie wyróżniającym się także w skali Europy. Efektywne i racjonalne korzystanie z dostępnych zasobów środowiska regionu stanowi kluczowy warunek rozwoju zrównoważonego, warunek konieczny dla dalszej poprawy jakości życia.

Do najważniejszych wyzwań w zarządzaniu przestrzenią województwa warmińsko-mazurskiego należy zaliczyć:

- ochronę różnorodności biologicznej, uzasadnioną koniecznością zachowania, wzmacniania oraz odbudowy funkcji ekosystemów i usług ekosystemowych, mających zasadnicze znaczenie dla funkcjonowania społeczeństw,
- ochronę cennych krajobrazów województwa przed przekształceniem i degradacją,
- zrównoważone wykorzystanie zasobów regionu,
- systemową edukację ekologiczną społeczeństwa, ważną dla uzyskania społecznej akceptacji polityki rozwoju przestrzennego,
- ochronę przed zagrożeniami, w tym przystosowanie zagospodarowania do zmian klimatu, w szczególności w strefie brzegowej Zalewu Wiślanego i na odcinkach ujściowych rzek uchodzących do zalewu.

Teren gminy położony jest na obszarze wyróżnionego w Planie Województwa, mikroregionu historyczno-kulturowego – charakteryzującego się wybitnymi walorami dziedzictwa kulturowego. Na obszarze gminy występują liczne obiekty dziedzictwa kulturowego, liczne założenia dworsko-parkowe, obiekty sakralne.

Plan wskazuje na konieczność podejmowania i prowadzenia działań w kierunku utrwalania wielokulturowej tożsamości historycznej, z zachowaniem lokalnych odrębności oraz wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego jako ważnego elementu rozwoju gospodarczego i promocji województwa.

3.1.2. Cele i kierunki rozwoju przestrzennego gminy Purda zapisane w Studium:

Strefowy rozwój przestrzenny gminy uzależniony od budowy geologicznej, przydatności rolniczej gleb, urzeźbienia i pokrycia powierzchni terenu, a także istnienia chronionych lub zasługujących na ochronę form przyrody i zasobu kulturowego gminy oraz sieć hydrograficzną gminy;

Biorąc pod uwagę zewnętrzne oraz wewnętrzne uwarunkowania rozwoju gminy, a w szczególności potencjał środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz związane z nim reżimy w gospodarowaniu przestrzenią, a także uwarunkowania wynikające ze studium oraz strategii województwa, na obszarze gminy Purda wydzielono następujące jednostki strukturalno – przestrzenne:

- **Strefa I – „podmiejska” (PM)** - obejmująca obszar zlokalizowany w sąsiedztwie granic miasta Olsztyna, na którym to terenie następują intensywne przekształcenia terenów rolnych na budowlane. Strefa obejmuje miejscowości: Stary Olsztyn, Liniowo, Trękus, Ostrzeszewo, Szczesne, Klewki, Klebark Wielki, Klebark Mały, Grądek. Zakłada się rozwój wielofunkcyjny na tych terenach z przewagą zabudowy mieszkaniowej.
- **Strefa II – „rolno-mieszkaniowa” (RM)** – strefa o przeważającej funkcji rolniczej z intensywnie rozwijającą się zabudową mieszkaniową w sąsiedztwie istniejących miejscowości, o wysokich walorach krajobrazowych. Strefa obejmuje takie miejscowości jak Trękusek, Kaborno, Purda, Marcinkowo, Wojtkowizna, Silice, Wyrandy, Pajtuny, Patryki, Prejłowo.
- **Strefa III – „leśno- turystyczna” (LT)** – strefa obejmująca tereny leśne wraz z jeziorami oraz enklawami rolnymi, na których dopuszcza się rozwój zabudowy rekreacyjnej, turystycznej bądź mieszkaniowej. Do strefy tej należą miejscowości: Nerwik, Giławy, Gąsiorowo, Groszkowo, Zaborowo, Purdka, Purda Leśna, Rykowiec, Kołpaki, Bruchwałd.
- **Strefa IV – „turystyczno- mieszkaniowa” (TM)** – strefa o wzmożonym ruchu turystycznym i rekreacyjnym opartym na walorach przyrodniczo-krajobrazowych okolicznych lasów i jezior wraz z intensywnie rozwijającą się zabudową mieszkaniową w pobliżu miejscowości. Do strefy tej należą następujące miejscowości: Nowa Wieś, Nowy Ramuk, Przykop, Nowy Przykop, Pokrzywy, Kopanki, Łajs, Bałdzki Piec, Bałdy, Butryny, Chaberkowo, Stara Kaletka, Nowa Kaletka, Zgniłocha.

W Studium założono następujące kierunki polityki przestrzennej dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów:

- 1) W zakresie struktury przestrzennej gminy:
 - strefowy rozwój zabudowy w zależności od zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań gminy,
 - szczegółowy podział na podstrefy z wytycznymi dotyczącymi zagospodarowania i kształtowania nowej zabudowy,
 - szczegółowe wytyczne w zależności od położenia względem form ochrony przyrody i krajobrazu.
- 2) W zakresie zagospodarowania oraz użytkowania terenów:
 - wyznaczenie obszarów o różnym przeznaczeniu terenu w zależności od położenia, dostępności transportowej i dostępu do infrastruktury technicznej,
 - strefowy rozwój turystyki i rekreacji w zależności od uwarunkowań ekofizjograficznych,
 - wprowadzenie szczegółowych wytycznych i zasad kształtowania turystyki w zależności od strefy,
 - wymóg określania w MPZP obszarów wolnych od zabudowy na obrzeżach jezior i rzek,
 - rozwój funkcji mieszkaniowej, głównie w ramach istniejących jednostek osadniczych, z zachowaniem zwartości zabudowy oraz powierzchni biologicznie czynnych,
 - utrzymywanie wysokich standardów ładu urbanistycznego i walorów architektonicznych,

- ograniczenie uciążliwości akustycznej i aerosanitarnej komunikacji samochodowej przez zastosowanie technicznych ekranów akustycznych lub wprowadzenie w miarę istnienia rezerw terenowych pasów wielowarstwowej zieleni izolacyjnej.
- 3) W zakresie ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego:
- wyznaczenie chronionego systemu przyrodniczego gminy tworzonego poprzez tereny objęte ochroną oraz wyznaczone obszary węzłowe, korytarze i mikropłaty ekologiczne oraz aleje i szpalery drzew,
 - zachowanie i ochrona istniejących form ochrony przyrody,
 - ochrona i odtwarzanie struktur przestrzennych o charakterze tranzytowym, tj. korytarzy ekologicznych,
 - nieprzegradzanie i niezabudowywanie korytarzy ekologicznych,
 - zachowanie, odtwarzanie i wzbogacanie sieci zieleni przydrożnej,
 - zalesianie odcinków korytarzy przechodzących przez rozległe obszary upraw rolnych,
 - ochrona łąk, mokradeł i innych obszarów utrzymujących wysoką zdolność retencyjną ekosystemów przed zmianą użytkowania,
 - zachowanie ważnych dla prawidłowego funkcjonowania środowiska przestrzeni przyrodniczych, w tym m.in. zabytkowych parków i cmentarzy,
 - ochrona wszystkich torfowisk w kompleksach pól uprawnych przez zaniechanie odwodnień i zapobieganie eutrofizacji,
 - zaniechanie osuszania łąk, torfowisk i mokradeł (unikanie nadmiernych melioracji)
 - ochrona zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz dążenie do ich większego udziału powierzchniowego,
 - ochrona miejsc naturalnej retencji wodnej,
 - ochrona obszarów narażonych na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych,
 - podejmowanie działań dla ochrony wód i obszarów narażonych na dopływ substancji biogennej i organicznych z pól oraz przedostawanie się lub celowy zrzut nieczystości bytowych,
 - podczyszczanie wód opadowych przed ich skierowaniem do odbiorników.
- 4) W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:
- ochrona obiektów znajdujących się w rejestrze zabytków oraz objętych wojewódzką i gminną ewidencją zabytków
 - ochrona wsi o zachowanym układzie historycznym i zabudowie o wartościach kulturowych
 - ochrona obiektów architektury i budownictwa, techniki i kultury materialnej, cmentarzy, zespołów dworsko-parkowych i alei
 - ochrona stanowisk archeologicznych
- 5) W zakresie transportu i komunikacji:
- zabezpieczenie terenów pod rozwój układu nadrzędnego komunikacji
 - modernizacja układu komunikacyjnego, odnowa nawierzchni i obiektów inżynierskich,
 - oddzielenie ruchu pieszego i rowerowego od samochodowego,
 - usprawnienie sieci kanalizacji deszczowej,
 - rozplanowanie dróg ewakuacyjnych ludności na wypadek klęsk żywiołowych, katastrof lub wojny,

- trasy turystyczne powinny być prowadzone drogami o nawierzchni bitumicznej i gruntowej, oznakowane, z dala od głównego ruchu samochodowego.
- 6) W zakresie modernizacji i rozbudowy sieci infrastruktury technicznej:
- budowa gazociągów w pierwszej kolejności w rejonach przewidzianych do intensywnego rozwoju,
 - zmiany zastosowania nośników ciepła z obecnego na niskoemisyjne,
 - zwiększenia termoizolacyjności obiektów,
 - zaostrzenie wymogów stawianych przy źródłach ciepła dla nowych budynków,
 - promocja dla alternatywnych źródeł ciepła,
 - na terenach rolnych lub przeznaczonych pod produkcję wskazanych na załączniku nr 2 do uchwały dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii tj. baterie fotowoltaiczne o mocy nie przekraczającej 100kW (na potrzeby prowadzonej działalności), tak by ich strefy ochronne zawierały się w terenach przeznaczonych pod produkcję rolną lub produkcję,
 - prowadzenie nowych sieci (napowietrzno-kablowych) infrastruktury technicznej (15kV i 0,4kV) równoległe do ciągów komunikacyjnych wraz z powiązaniem z istniejącą siecią zewnętrzną,
 - rozbudowa i porządkowanie sieci wodociągowej gminy Purda umożliwiającą zaopatrzenie w wodę dla wszystkich mieszkańców gminy,
 - rozwój sieci wodociągowej powinien odbywać się w oparciu o zmodernizowane i nowe ujęcia wody,
 - należy dążyć do wypełnienia rozwoju sieci kanalizacyjnej zgodnie z zatwierdzonym obszarem Aglomeracji Olsztyn i Jedwabno dla części terenu gminy Purda, opracowaną na podstawie przepisów odrębnych,
 - nakłada się na gminę Purda konieczność realizacji sieci kanalizacji sanitarnej do nieprzekraczalnego terminu określonego w załączniku nr 3 Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
 - zakłada się sukcesywne, w miarę rozbudowy sieci kanalizacyjnej, dążenie do likwidacji istniejących zbiorników bezodpływowych, tworząc odpowiednie zapisy w planach miejscowych,
 - przy zastosowaniu zbiorników bezodpływowych, jako rozwiązania bezodpływowego, na gminie spoczywa obowiązek:
 - skutecznego odbioru ścieków i dowozu ich do oczyszczalni,
 - zapewnienia odbioru ścieków i dowozu ich do oczyszczalni.
 - budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury światłowodowej.
- 7) W zakresie kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej:
- strefowy rozwój rolnictwa w zależności od szczegółowych uwarunkowań,
 - wdrażanie produkcji rolnej w formach przyjaznych środowisku, z ograniczeniem rozwoju wielkoobszarowych monokultur,
 - ochrona różnorodności biologicznej w warunkach gospodarki rolnej,
 - preferowane rolnictwo zintegrowane z działalnością turystyczną oraz zaleca się tworzenie gospodarstw agroturystycznych,
 - technologie produkcji rolnej muszą uwzględniać wymogi ochrony środowiska przyrodniczego,
 - ochronę zwartych kompleksów gleb wysokiej bonitacji przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze,
 - dopuszcza się prowadzenie hodowli bydła w systemie ściółkowym,

- nie zaleca się zmiany przeznaczenia gruntów na cele nierolnicze. Ewentualne zmiany powinny następować w pierwszej kolejności na gruntach słabszej, jakości oraz w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy i głównych dróg dojazdowych,
 - preferowane rolnictwo o charakterze ekologicznym z ograniczeniem upraw płużnych i stopniowym zwiększaniem powierzchni trwałych użytków zielonych w celu zmniejszenia odpływu substancji biogenych i organicznych do gruntu,
 - należy wprowadzić zakaz wywozu gnojowicy na grunt.
- 8) W zakresie kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej:
- gospodarka leśna prowadzona w oparciu o plany urzędniowe poszczególnych nadleśnictw,
 - ochrona obszarów leśnych przed antropopresją,
 - na obszarze gminy należy dążyć do ekologicznego wzbogacenia terenów rolniczych poprzez rozwój (obszarowy i jakościowy) istniejących zadrzewień oraz zalesianie gruntów najsłabszych, a w szczególności odłogowanych,
- 9) Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny,
- wyznacza się tereny o złożach perspektywicznych i potencjalnych eksploatacji kopalin, z zastrzeżeniem przepisów odrębnych i ochrony przyrody.
- 10) Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji:
- waloryzacja poszczególnych miejscowości w celu przypisania poszczególnym typom odpowiednich rodzajów działań i ochrony.

4. KRÓTKA PREZENTACJA POWIĄZAŃ Z INNYMI ODNOŚNYMI STUDIAMI, PLANAMI I PROGRAMAMI

4.1. POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI NA POZIOMIE UE.

Każdy dokument o charakterze kierunkowym wyrażający wolę polityczną dla przyszłych zamierzeń tworzony jest w oparciu, m.in. o uwarunkowania zewnętrzne, na które składają się ustalenia innych dokumentów na szczeblu międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym. W dokumentach tych ważne miejsce zajmują zagadnienia ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Ochrona środowiska jest przedmiotem regulacji wspólnotowej głównie w postaci dyrektyw UE. Jeśli chodzi o zasadę zrównoważonego rozwoju, która jest przedmiotem głównie dokumentów kierunkowych o charakterze politycznym, to pojęcie to nie jest rozumiane jednoznacznie, a jego aktualną interpretację zawierają materiały opublikowane w 2005 r. Najważniejsze dla tych zagadnień są następujące dokumenty:

- **Szósty Program Działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie Środowiska.**

Szósty Program ustanowiła decyzja 1600/2002/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 lipca 2002r. ustanawiająca szósty wspólnotowy program działań w zakresie ochrony środowiska naturalnego. Program ten obowiązuje na lata 2002 – 2012.

Wyznacza cztery główne i priorytetowe obszary związane z ochroną środowiska: przeciwdziałanie zmianie klimatu, działania w sprawie przyrody i różnorodności biologicznej, działania w sprawie środowiska naturalnego, zdrowia i jakości życia, zrównoważone wykorzystanie gospodarki zasobami naturalnymi i odpadami. Program ten promuje pełną integrację wymagań ochrony środowiska z działaniami Wspólnoty. Zgodnie z założeniami Programu, wszelkie działania podejmowane na poziomie Wspólnoty cechować powinno całościowe podejście do zagadnień ochrony środowiska i zdrowia ludzi, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju.

- **Siódmy Program Działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie Środowiska.**

Siódmy Program ustanowiła decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1386/2013/UE w sprawie ogólnego unijnego programu działań do 2020 r. „Dobra jakość życia z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety” (Dz.Urz. L347 z 28.12.2013, s.171)

Cele priorytetowe Siódmego Programu to:

- ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego Unii,
- przekształcenie Unii w zasobooszczędną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną,
- ochrona obywateli Unii przed związanymi ze środowiskiem problemami i zagrożeniami dla ich zdrowia i dobrostanu,
- maksymalizacja korzyści płynących z prawodawstwa Unii w zakresie środowiska poprzez lepsze wdrażanie tego prawodawstwa,
- doskonalenie wiedzy i bazy dowodowej unijnej polityki w zakresie środowiska,
- zabezpieczenie inwestycji na rzecz polityki w zakresie środowiska i klimatu oraz uwzględnienie kosztów ekologicznych wszelkich rodzajów działalności społecznej,
- lepsze uwzględnianie problematyki środowiska i większa spójność polityki, wspieranie zrównoważonego charakteru miast w Unii,
- zwiększenie efektywności Unii w podejmowaniu międzynarodowych wyzwań związanych ze środowiskiem i klimatem.

- **Strategia Lizbońska - droga do sukcesu zjednoczonej Europy powstała w 2000r.**

Głównym celem Strategii Lizbońskiej jest stworzenie w Europie do roku 2010, najbardziej konkurencyjnej gospodarki na świecie. Sama strategia skupia się na czterech kwestiach: innowacyjności, liberalizacji, przedsiębiorczości oraz spójności społecznej.

- **Zrównoważona Europa dla Lepszego Świata – Strategia Zrównoważonego Rozwoju Unii Europejskiej , tzw. Strategia z Goeteborga.**

Strategia ta jest uzupełnieniem strategii Lizbońskiej i wskazuje elementy pod kątem środowiska jakie należy zawrzeć przy realizacji założeń lizbońskich tzn. założenia lizbońskie zostały uzupełnione o elementy trwałego i zrównoważonego rozwoju w kontekście rozwoju społeczno-gospodarczego. Dotyczy ona najpoważniejszych zagrożeń dla zrównoważonego rozwoju w Europie i na świecie, tak zwanych tendencji niezrównoważonych. Należą do nich: zmiany klimatyczne, zdrowie publiczne, transport i wykorzystanie gruntów, zarządzanie zasobami naturalnymi, wyzwania związane ze starzeniem się społeczeństwa, ubóstwo i wyłączenie społeczne.

4.2. POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI NA POZIOMIE KRAJU

Ochrona środowiska jest obecnie jednym z głównych zadań współczesnego społeczeństwa i państwa.

Fundamentalnym dokumentem w zakresie zrównoważonego rozwoju jest **Konstytucja Rzeczypospolitej Polski**, która w art. 5 zawiera m.in. zrównoważony rozwój, czyli taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym znajduje się proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Ustawa prawo ochrony środowiska oraz ustawy jej pokrewne i rozporządzenia zobowiązującą do kierowania się zasadą zrównoważonego rozwoju w różnych etapach działań: planistycznych, realizacyjnych i zarządzania.

W ostatnich latach powstało kilka dokumentów o charakterze programowym, które wyznaczają politykę państwa w zakresie ochrony środowiska. Są to:

- **Polska 2025. Długookresowa Strategia Trwałego i Zrównoważonego Rozwoju,**

Jest to dokument programowy o charakterze ramowym, oparty na koncepcji trwałego, zrównoważonego rozwoju, będący pierwszą próbą określenia wizji Polski do roku 2025 i wskazujący główne kierunki działań w zakresie polityki społecznej, rozwoju gospodarki i polityki państwa w zakresie ochrony środowiska, gospodarki przestrzennej i regionalnej.

- **II Polityka Ekologiczna Państwa,**

Jest to dokument nawiązujący do Strategii Trwałego i Zrównoważonego Rozwoju określający cel oraz zakres działań na rzecz ochrony środowiska w trzech horyzontach: do roku 2002, do roku 2010 i do roku 2025. Dokument ten wskazuje narzędzia ochrony środowiska: instytucjonalne, prawne, gospodarcze, naukowe, a także problemy związane ze współpracą międzynarodową ze szczególnym uwzględnieniem UE.

- **Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009– 2012 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016**

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego.

Realizacja tego celu osiągnana będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne, tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska. Polityka Ekologiczna przedstawia cele w zakresie rozwiązań systemowych, ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrodniczych, zrównoważonego użytkowania surowców i energii, ochrony zdrowia i bezpieczeństwa ekologicznego oraz ochrony klimatu.

Głównym celem strategicznym jest doprowadzenie do sytuacji, w której projekty dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki będą, zgodnie z obowiązującym w tym zakresie prawem, poddawane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny będą uwzględniane w ostatecznych wersjach tych dokumentów.

W perspektywie średniookresowej jest konieczne przywrócenie właściwej roli planowania przestrzennego na obszarze całego kraju, w szczególności dotyczy to miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być podstawą lokalizacji nowych inwestycji.

Oprócz wymienionych dokumentów o charakterze ogólnym, w Polsce, w nawiązaniu do przepisów ustawy (Prawo ochrony środowiska i Prawo o odpadach) funkcjonuje kilka innych programów szczegółowych w zakresie ochrony środowiska. Są to:

- Krajowy Plan Gospodarki Opadami,
- Krajowy Program Zwiększenia Lesistości,
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- Krajowa Strategia Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności
- Biologicznej wraz z Programem Działań,
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju,
- Nadrzędne dokumenty to Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007– 2013.

5. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA STANU, FUNKCJONOWANIA ORAZ ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW ŚRODOWISKA²

Obszar gminy został scharakteryzowany jako teren objęty silnymi wpływami ośrodka regionalnego jakim jest miasto Olsztyn, a duża część północnego fragmentu gminy znajduje się w tzw. strefie pomiędzy rdzeniem a strefą podmiejską miasta. Przez gminę przebiegają też co najmniej 3 drogi o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym stanowiące główne kierunki migracyjne przemieszczania się ludności. Oznacza to, że zjawisko migracji ludności o znaczeniu lokalnym do miasta Olsztyna, będzie miało istotny wpływ na rozwój zabudowy mieszkaniowej i zwiększenie się ilości mieszkańców w gminie Purda.

Pod względem udziału gminy w strukturze gospodarczej kraju sytuacja kształtuje się na przeciętnym poziomie.

Zabudowa mieszkaniowa oraz rekreacja i turystyka i w mniejszym stopniu produkcja rolna to podstawowe funkcje gminy. Terenów typowo rolnych na obszarze gminy jest coraz mniej. Ponieważ na terenie gminy występują obszary podwyższonej ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz ponad 50% lasów, powoduje to ograniczenia w rozwoju innych gałęzi gospodarczych.

Walory ekologiczne oraz zasoby użytkowe określonego terenu lub obiektu uwarunkowane są charakterem jego przyrodniczej struktury i (lub) rolą w funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego otoczenia, rozpatrywanego w różnych skalach przestrzennych.

Występowanie walorów przyrodniczych i zasobów naturalnych uznać można jednocześnie jako czynnik prorozwojowy jak i ograniczający rozwój. W uwarunkowaniach gminy Purda wyodrębniono następujące elementy charakterystyki wraz z czynnikami:

Tabela 1. Prorozwojowe i ograniczające rozwój zasoby i walory przyrodnicze istniejące na terenie Gminy Purda

Element przyrodniczy	Czynniki prorozwojowe	Czynniki pogarszające możliwości rozwojowe
Położenie – bezpośrednia granica z Olsztynem	- wpływ dużej aglomeracji miejskiej na rozwój gminy, - bliskość ważnych szlaków transportowych, - rozwój budownictwa i infrastruktury , - rozwój sieci komunikacji pasażerskiej, - wypoczynek mieszkańców Olsztyna-czynny i bierny,	- wzrost natężenia ruchu, zanieczyszczenia powietrza i wzrost wytwarzania odpadów, - silna presja antropogeniczna, szczególnie na terenach bezpośrednio sąsiadujących z miastem,
Ukształtowanie terenu – urozmaicona rzeźba terenu	- turystyka – rozwój szlaków turystycznych, ścieżek dydaktycznych, punktów widokowych,	- ograniczenia w rozwoju budownictwa, - utrudnienia w rozwoju infrastruktury,
Gleby – średnia jakość bonitacyjna gleb, duża ilość terenów podmokłych	- zastępowanie areału rolnego nasadzeniami leśnymi lub naturalnymi użytkami (łąki) - zmiana profilu gospodarstw rolnych z produkcyjnego na	- uprawa gatunków roślin o niewielkich wymaganiach glebowych (ziemniaki, zboża), - ograniczone możliwości chemizacji rolnictwa, zwłaszcza

² Szczegółowy opis charakterystyki i uwarunkowań ekofizjograficznych gminy można przeczytać w Części I Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Gminy Nowa Wieś Lęborska, Uwarunkowania rozwoju gminy Nowa Wieś Lęborska, Nowa Wieś Lęborska 2009-2010.

	usługowy (agroturystyka), - preferencje dla rozwoju rolnictwa w formach przyjaznych środowisku z ograniczeniem rozwoju wielkoobszarowych monokultur,	w południowej, centralnej, zachodniej i wschodniej części gminy wynikające z dużego udziału obszarów prawnie chronionych, - tereny podmokłe niezalesione, najczęściej przeznaczane są na użytki zielone lub pozostawione niezagospodarowane,
Zasoby surowców naturalnych	- pozyskiwanie surowców potrzebnych w rolnictwie i budownictwie, - rozwój lokalnego rynku pracy - tworzenie nowych miejsc pracy,	- degradacja i niszczenie środowiska naturalnego w miejscu wydobywania, a także w okolicy (transport, infrastruktura)
Wody podziemne – duże zasoby	- możliwość zaopatrywania mieszkańców w stosunkowo czystą wodę, - zasoby wód pozwalające na zaspokojenie dużo większych potrzeb poboru,	- zagrożenia wód czwartorzędowych, - brak izolacji wód podziemnych od powierzchni terenu lub izolacja nieciągła na znacznych obszarach gminy co powoduje większe rygory utylizacji ścieków,
Wody powierzchniowe – gęsta sieć	- turystyczne zagospodarowanie obszarów przy ciekach i akwenach wodnych, - rozwój turystyki wodnej - szlaki kajakowe i infrastruktury do obsługi jachtów, - rozwój ogólnodostępnych terenów przeznaczonych na kąpieliska i plaże	- zagrożenie wód zanieczyszczeniem
Powietrze – zanieczyszczenie w rejonach głównych ciągów komunikacyjnych i przez niską emisję		- gorsze warunki bytowania ludności – zagrożenie zdrowia
Hałas – w pobliżu głównych ciągów komunikacyjnych i na terenach wypoczynkowych	- pogorszenie warunków bytowania ludności,	- konieczność budowy ekranów dźwiękochłonnych,
Walory przyrodnicze – skupiska leśne	- rozwój turystyki – w szczególności turystyka edukacyjna, - wkład w rozwój obszarów ochronnych, cennych dla środowiska naturalnego, - niski stan zanieczyszczenia powietrza pozwalający na wysoką zdrowotność i żywotność lasów,	- ograniczenia lokalizacji dla osadnictwa, - ograniczenia dla gospodarki leśnej na terenach lasów ochronnych, - konieczność godzenia funkcji gospodarczej lasów z funkcją ochronną i turystyczną,

	- rozwój bazy turystycznej wykorzystywanej przez cały rok,	
Walory przyrodnicze – tereny zieleni i bioróżnorodność	- zahamowanie procesów degradacji środowiska naturalnego, - zróżnicowanie i podniesienie walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenu,	- ograniczenie terenów lokalizacji osadnictwa, - ograniczenie terenów przeznaczanych na cele rolne,
Walory osadnicze	- rozwój turystyki i popularyzacja regionu ze względu na zachowaną historyczną zabudowę oraz cenne historycznie zagospodarowanie terenu,	- ograniczenia dla zainwestowania w strefach ochrony konserwatorskiej,
Walory krajobrazowe	- popularyzacja regionu, - nadanie gminie indywidualnego charakteru, - rozwój turystyki,	- bogata rzeźba terenu utrudniająca budowę nowoczesnej infrastruktury (sieci wodnej, kanalizacyjnej, gazowej)
Walory turystyczne	- duże potrzeby rozbudowy bazy turystycznej: wodnej i rowerowej, - różnorodność pokrycia terenu (jeziora, rzeki, lasy, torfowiska) i duże zróżnicowanie zbiorowisk leśnych, - korzystne warunki bioklimatyczne - czyste powietrze, warunki wodne umożliwiające uprawianie sportów wodnych, warunki śniegowe pozwalające na uprawianie sportów zimowych - bojery, - popularyzacja regionu,	- brak infrastruktury sanitarnej, - brak środków finansowych mieszkańców na realizację bazy turystycznej o wysokich standardach, - niedorozwój infrastruktury technicznej, społecznej i turystycznej, - niski stopień ład przestrzennego w jednostkach wiejskich, - niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego, - niewystarczające przygotowanie kadr do organizacji i rozwoju turystyki
Walory kulturowe - zabytki	- rozwój turystyki, - popularyzacja regionu, - wydobycie tożsamości kulturowej obszaru gminy, - objęcie gminnym programem ochrony istniejących dóbr kultury,	- konieczność zapewnienia odpowiedniej ochrony zabytkom przy wzmożonym ruchu turystycznym, - zagrożenie degradacją krajobrazu kulturowego spowodowaną przez niszczące obiekty,

Źródło: Na podstawie pkt. 3.3 Uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy Purda, 2016r.

Występujące na obszarze gminy Purda zasoby i walory przyrodnicze mogą przyczyniać się zarówno do rozwoju gminy, jak i mogą wpływać na ograniczenie tego rozwoju. Ze względu na te uwarunkowania, mogą wystąpić lub nie, istotne ograniczenia fizjograficzne lub ekologiczne, mogące utrudnić procesy inwestycyjne lub skomplikować funkcjonowanie

przyszłych struktur osadniczych. Dalszy rozwój gminy determinowany jest ochroną i wykorzystaniem istniejących zasobów środowiska naturalnego.

Aktualny stan środowiska na terenie gminy Purda wynika z charakteru, długotrwałości i natężenia oddziaływań antropogenicznych oraz naturalnych uwarunkowań takich jak odporność elementów środowiska i przebieg procesów w nim zachodzących. Stan przekształceń środowiska na omawianym obszarze jest zróżnicowany. Występują tu zarówno obszary stosunkowo nieznacznie zmienione przez człowieka, jak i powierzchnie silnie przez niego przekształcone, a także obiekty mogące znacząco oddziaływać na niektóre komponenty środowiska jak np. drogi krajowe i wojewódzkie, czy zakłady produkcyjne. Linia kolejowa relacji Olsztyn – Szczytno, przebiegająca przez teren gminy, jest linią drugiej kategorii

Grunty orne występujące na terenie gminy należą do niezanieczyszczonych. Dotyczy to zarówno zawartości wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA), które są jedną z grup trwałych zanieczyszczeń organicznych jak i zawartości pierwiastków śladowych takich jak: cynk, kadm, miedź, nikiel, ołów, bar, chrom czy kobalt.

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, w powiecie prowadzony jest monitoring chemizmu gleb orných. Wyniki badań zawartości metali ciężkich i siarki siarczanowej oraz wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, na ogół wskazuje ich naturalną zawartość (*„Projekt Programu Ochrony Środowiska Gminy Purda na lata 2011 – 2014 z perspektywą do roku 2018”* Przedsiębiorstwo Usługowe „Południe II” Sp. Z o.o. Zakład Pracy Chronionej, Biuro Inżynierii Środowiska i Rozwoju Technologii, Kraków, mgr Wojciech Mikuła, mgr inż. Marzena Antosz-Szerer - Purda, listopad 2010r.).

Gleby powiatu olsztyńskiego cechują się wysoką kwasowością. Według danych Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej Oddział w Olsztynie, odczyn pH gleb użytków rolnych w latach 2011-2014 kształtował się w przedziale 13-31% udziału gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych (*„Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2014 ”* Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie, Biblioteka monitoringu środowiska, Olsztyn 2015r. – dostęp intranetowy 18.08.2016r.).

Dużym zagrożeniem dla funkcjonowania powiązań przyrodniczych są sieci infrastruktury komunikacyjnej, a szczególnie te elementy, które charakteryzują się dużym natężeniem ruchu. Zagrożeniem może być również lokalizacja zabudowy w obrębie struktur przyrodniczo-przestrzennych środowiska, ważnych dla realizacji powiązań przyrodniczych. Dotyczy to w szczególności zabudowy rekreacyjnej jezior i pozostałej zabudowy rozproszonej.

Szata roślinna poddawana jest zagrożeniom i degradacji ze strony:

- zanieczyszczeń powiązanych z ruchem komunikacyjnym,
- zanieczyszczeń wód,
- postępującej urbanizacji i presji inwestycyjnej do pozyskiwania nowych terenów pod zabudowę,
- intensywnego ruchu turystycznego.

Presja urbanizacji na struktury przyrodnicze prowadzi do znacznej fragmentacji siedlisk i do osłabienia powiązań. Należy przyjąć założenie, że wszelkie zadrzewienia i zakrzewienia należy objąć ochroną oraz pielęgnacją i dokonywać wycinki tylko w szczególnych wypadkach.

Szczególną ochroną są objęte zadrzewienia w parkach, zadrzewienia alejowe, śródpolne i miedzowe.

Teren gminy mieści się prawie całkowicie w zlewisku Zalewu Wiślanego (dorzecze Wręgołapy i Łyny). Tylko fragment południowo-wschodniej części gminy (rejon jeziora Gim), znajduje się w dorzeczu Omulwi-Narwi.

Stan czystości wód powierzchniowych uzależniony jest m.in. od:

- spływu powierzchniowego,
- opadów atmosferycznych,

- stopnia oczyszczenia ścieków w oczyszczalniach,
- zrzutu nieczyszczonych ścieków komunalnych i przemysłowych.

Położenie hydrograficzne obszaru gminy przy głównym wododziale jest powodem, że brak jest dużych rzek. Natomiast teren gminy obfituje w liczne strugi.

Rzeki i kanały na terenie gminy Purda, ze względu na stosunkowo niewielkie ich rozmiary, nie były jak dotąd badane w ramach monitoringu środowiska wykonywanego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, w sposób ciągły (coroczny) i systematyczny.

Udokumentowane wyniki badań dotyczą

1) wód jezior:

- Linowskiego – NON kl. czystości, II kat. podatności na degradację (rok badania 1989);
- Klebarskiego – NON kl. czystości, III kat. podatności na degradację (rok badania 1989);
- Serwent - II kl. czystości, I kat. podatności na degradację (rok badania 2002);
- Košno - II kl. czystości, I kat. podatności na degradację (rok badania 2001);
- Łajskie - NON kl. czystości, III kat. podatności na degradację (rok badania 1997);
- Gim - I kl. czystości, II kat. podatności na degradację (rok badania 2000);

2) wód naturalnych cieków i kanałów:

- Kanał Kiermas – ocena stanu/potencjału ekologicznego: umiarkowany;
- Kanał Elżbiety – ocena stanu/potencjału ekologicznego: nie wykonano;
- Kanał Klebarski – ocena stanu/potencjału ekologicznego: bardzo dobra;

Najczęstszym zagrożeniem dla wód powierzchniowych jest dopływ substancji biogenych i organicznych z pól oraz przedostawanie się lub celowy zrzut nieczystości bytowych wprost do takich akwenów. Dużym problemem na terenie gminy jest niewystarczająca sieć kanalizacyjna. Szczególnym nadzorem powinno się otaczać obiekty uciążliwe ze swej natury – jak szamba czy oczyszczalnie ścieków.

Większość obszaru gminy leży w obrębie GZWP 213 (Zbiornik międzymorenowy Olsztyn), poza częścią południowo zachodnią gminy. Tereny w obrębie zbiornika zostały uznane za wymagające wysokiej lub najwyższej ochrony. Do tych ostatnich zaliczono tereny w południowo wschodniej części gminy, w rejonie jeziora Košno. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne zbiornika to 290 tys. m³ / dobę, średnia głębokość ujęć wody to 20-50m. Pobór wód podziemnych na terenie gminy stanowi około 12 % ich zasobów dyspozycyjnych. Z tego można wnioskować, że przyrodnicze możliwości zaopatrzenia w wodę podziemną nie stanowią bariery dla rozwoju gminy.

Na obszarze gminy przeważają wody średniej jakości, które wymagają prostego uzdatnienia ze względu na naturalne ponadnormatywne zawartości żelaza i manganu. Lokalnie zalegają wody dobre, nie wymagające uzdatnienia do celów spożywczych. Ich występowanie zanotowano w północno-wschodniej części gminy, w rejonie miejscowości Nerwik oraz w rejonie Nowej Wsi i Wygody.

Prowadzony przez Państwowy Instytut Geologiczny monitoring jakości zwykłych wód podziemnych i monitoring regionalny, wskazuje że wody podziemne z utworów czwartorzędowych większości punktów obserwacyjnych odpowiadają średniej jakości – klasa II. Około 1/3 punktów kontrolnych odpowiada wysokiej jakości – klasy I b, kilka procent wody najwyższej jakości – klasy I a, a w kilkunastu procentach wody niskiej jakości – klasy III. Wody gruntowe są przeważnie gorszej jakości niż wody wgłębne, spowodowane to jest czynnikami antropogenicznymi.

Oczyszczalnie ścieków

Na terenie gminy Purda istnieją następujące oczyszczalnie ścieków:

- Wieś Klewki – zmodernizowana oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna o przepustowości docelowej do 150 m³/dobę. Odbiornikiem oczyszczanych ścieków jest jezioro Klebarskie,
- Dwie istniejące oczyszczalnie w Trękusku oraz Bałdach nie mogą być brane pod uwagę ze względu na ich zły stan techniczny, niski stopień redukcji zanieczyszczeń i przestarzałą technologię. Modernizacja powyższych oczyszczalni jest niecelowa.

Powszechnym zagrożeniem w warunkach środowiska przyrodniczego Polski są ekstremalne stany pogodowe, jak bardzo silne wiatry, długotrwałe, intensywne opady deszczu lub śniegu. Zapobieganie ekstremalnym stanom pogodowym jest niemożliwe a likwidacja skutków jest kwestią organizacyjną.

W strefie warmińsko-mazurskiej stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz benzo(a)piranu. Strefa warmińsko-mazurska została zakwalifikowana do sporządzenia opracowania programu ochrony powietrza, który ma obejmować redukcję ilości pyłu PM₁₀ i benzo(a)pirenu w powietrzu.

Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń była wzmożona emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych spowodowanych niekorzystnymi warunkami klimatycznymi w okresie zimowym oraz spalaniem słabej jakości materiału grzewczego w mało wydajnych piecach. Dodatkowym źródłem zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego o wzrastającym znaczeniu jest komunikacja samochodowa. Rozkład i natężenie zanieczyszczeń związany jest przede wszystkim z przebiegiem tras komunikacyjnych. Wielkość wpływu na środowisko komunikacji samochodowej w zakresie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego uwarunkowana jest natężeniem ruchu pojazdów.

Ze względu na rolniczo-turystyczny charakter gminy Purda podstawowym źródłem hałasu, decydującym o klimacie akustycznym tego terenu, jest hałas komunikacyjny.

Gwałtowny rozwój motoryzacji spowodował zmiany klimatu akustycznego, który tak jak w całym województwie, również na terenie gminy Purda, ulega postępującemu pogorszeniu.

Jak dotąd natężenie hałasu komunikacyjnego nie było badane na terenie gminy Purda przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie.

Według informacji uzyskanych w Urzędzie Gminy Purda oraz wg danych z KZGW, na terenie gminy Purda nie odnotowano podtopień terenów w wyniku wystąpienia wód z koryt cieków. Powszechne jest natomiast podnoszenie się wód gruntowych w zasięgu obniżeń terenu szczególnie w okresie wiosennych roztopów.

Na terenie gminy Purda nie występują zarejestrowane tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi (wg "Rejestracji i inwentaryzacji naturalnych zagrożeń geologicznych na terenie całego kraju (ze szczególnym uwzględnieniem osuwisk oraz innych zjawisk geodynamicznych)").

Na terenie gminy znajduje się 50 obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Są to min.: kościoły w Butrynach, Klewkach, Purdzie i Klebarku Wielkim, kaplica filialna w Kabornie, plebania w Klebarku Wielkim, parki w Bałdach, Patrykach, Starym Olsztynie, Trękusku, pałac w Klewkach, dwór w Trękusku, cmentarz parafialny w Purdzie, oraz 27 kapliczek i 8 chałup. Najwięcej zabytkowych chałup znajduje się w miejscowości Kaborno.

Ponadto na terenie gminy znajdują się liczne domy mieszkalne posiadające walory kulturowe do objęcia ochroną konserwatorską. Oprócz budynków mieszkalnych do objęcia ochroną wytypowano kilkadziesiąt budynków gospodarczych.

Dobrze zachowane zespoły zabudowy wiejskiej stanowią niewątpliwy walor gminy, ale również wymagają zwiększonych nakładów na ich zachowanie.

Dla 8 miejscowości o zachowanym układzie urbanistycznym wyznaczono strefy ochrony konserwatorskiej. Są to miejscowości: Butryny, Giławy, Kaborno, Klebark Wielki, Nowa Wieś, Nowa Kaletka, Purda, Szczesne, Zgniłocha.

6. OPIS I OCENA PRZEWIDYWANYCH ODDZIAŁYWAŃ STUDIUM NA ŚRODOWISKO WYNIKAJĄCYCH Z ANALIZY MACIERZOWEJ

6.1. OCENA ZGODNOŚCI CELÓW I KIERUNKÓW USTALONYCH W STUDIUM Z PRZEPISAMI DOTYCZĄCYMI PRAWNYCH FORM OCHRONY PRZYRODY

W projekcie Studium zapisano wszelkie uwarunkowania, zakazy i nakazy wynikające z położenia gminy w zasięgu: obszarów chronionego krajobrazu, rezerwatów przyrody, obszarów NATURA 2000, korytarzy, płatów i użytków ekologicznych, stref konserwatorskich i ochrony archeologicznej. Uwzględnia również ochronę pomników przyrody oraz obiektów wpisanych do rejestru zabytków.

W studium znalazły się również wytyczne dotyczące obszarów objętych formami ochrony z tytułu przepisów prawa: Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz Ustawa prawo wodne, Ustawy o lasach. Treść Studium zawiera również zapisy wprowadzające dodatkowe ustalenia i wymagania mające na celu ochronę zarówno środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego jak i bezpieczeństwa ludności.

Cele i kierunki wyznaczone w Studium uwzględniają położenie gminy w zasięgu form ochrony przyrody i stosują się do obowiązujących na ich terenie ograniczeń. Nie oznacza to jednak, że polityka przestrzenna zapisana w Studium nie wpływa na środowisko naturalne. W celu określenia tego wpływu zastosowano metodę analizy macierzowej.

6.2. PROPONOWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ STUDIUM , METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ ICH PRZEPROWADZANIA.

Prognozę oddziaływania na środowisko sporządzono stosując metody opisowe, polegające na analizie tekstu projektowanego dokumentu, obejmujące charakterystyki istniejącego stanu zasobów środowiska z uwzględnieniem przewidywanych znaczących oddziaływań oraz obszarów prawnie chronionych. Wskazuje ona na komponenty środowiska najbardziej i najmniej narażone na przekształcenie i pogorszenie stanu oraz najbardziej i najmniej „agresywne” kierunki rozwoju przestrzennego zapisane w projekcie Studium.

Do oceny stopnia oddziaływania Studium na środowisko wykorzystano dodatkowo analizę macierzową, która pozwala wyodrębnić najbardziej i najmniej wpływające działania zapisane w Studium na szereg wybranych komponentów środowiska.

Studium uwarunkowań nie stanowi prawa miejscowego stąd przewidzenie skutków zamierzeń projektowanego dokumentu nie jest jednoznaczne, gdyż dopiero sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego skutkuje możliwością zagospodarowania terenu zgodnie ze studium. Niemniej należy przyjąć, iż określenie w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zamierzeń inwestycyjnych określa wytyczne, które zostaną zrealizowane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Monitorowanie odbywa się przez służby publiczne (jednostki, wydziały) samorządów terytorialnych, które są władne stanowienia, realizacji oraz przestrzegania polityki przestrzennej na terenie swojej właściwości miejscowej. Nie jest natomiast określona instytucja odpowiedzialna za częstotliwość monitoringu. Jakość i efektywność wdrażanych rozwiązań w dużym stopniu zależeć będzie od monitorowania sposobu realizacji założeń studium, które będą realizowane poprzez miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Nadzór nad wdrażaniem zamierzeń studium winien szczególnie obejmować poniższe zagadnienia:

- monitorowanie przestrzeni przyrodniczej poddanej zagospodarowaniu;
- monitorowanie zagrożeń jakie niesie za sobą nowe zagospodarowanie lub jego brak;
- monitorowanie zgodności realizacji inwestycji ze studium uwarunkowań;

- monitorowanie czynników przyrody w zakresie transgenicznym i możliwości ich migracji.

6.3. OPIS ANALIZY MACIERZOWEJ

Ocenę skutków środowiskowych przeprowadzono dla kierunków rozwoju zagospodarowania wyszczególnionych w Studium, będących narzędziem realizacji celu głównego wynikającego z Planu Zagospodarowania Województwa Warmińsko – Mazurskiego.

Przeanalizowano oddziaływania (wpływy) na wybrane komponenty środowiska (Krajobraz; Grunty rolne; Wody; Warunki klimatyczne; Powietrze; Warunki akustyczne; Tereny zielone; Lasy; Fauna i korytarze ekologiczne; Natura 2000, Obszary chronione; Ludność, bezpieczeństwo i zdrowie ludzi; Dziedzictwo kulturowe; Ład przestrzenny; Infrastruktura i gospodarka). Oceniano przede wszystkim oddziaływania (wpływy) bezpośrednie i pośrednie, a także wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, zachodzące w fazie budowy i eksploatacji inwestycji.

Dla przeprowadzenia szczegółowej oceny posłużono się metodą analizy macierzowej.³ Utworzono macierz, przedstawiającą potencjalne oddziaływania (wpływy), jakie może wywierać realizacja ustaleń Studium.

W nagłówkach wierszy macierzy umieszczono szczegółowe kierunki rozwoju zagospodarowania, a w nagłówkach kolumn wyszczególniono wybrane elementy fizjograficzne gminy Purda.

W tabeli zastosowano odpowiednie oznaczenia literowe i dobrane do nich szrafy w celu zróżnicowania graficznego wyników analizy. Wyszczególniono kolejno:

	- brak powiązania na terenie gminy
BK	- wpływ bardzo korzystny
K	- wpływ korzystny
M	- wpływ mieszany
N	- wpływ niekorzystny

Syntetyczne oceny grup kilku kierunków szczegółowych, często stanowiących konkretne przedsięwzięcia, obliczano w sposób następujący: ocenom szczegółowym przypisano punkty – od maksymalnej („BK”) do minimalnej („N”), odpowiednio od (+2) do (–2) punktów. Ze względu na to, że uznano, że brak powiązania (wpływu) danego przedsięwzięcia na środowisko też ma znaczenie, przyporządkowano mu również wartość (+0,5) punkt. Pozostałe oceny były punktowane na poziomie (+1) dla korzystnego (jako wpływ pozytywny) i (–0,5) dla mieszanego (jako wpływu zawierającego elementy negatywne).

Tabela 2. Punkty przyznawane poszczególnym ocenom w analizie macierzowej

Objaśnienia do wskaźników wykorzystanych podczas analizy	Punkty
--	--------

³ Metoda wzorowana na analizie macierzowej wykorzystanej w Prognozie Oddziaływania na Środowisko Projektu Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego zrealizowanego przez zespół Wojewódzkiego Biura Planowania Przestrzennego w Słupsku

brak powiązania na terenie gminy Purda		0,5
wpływ bardzo korzystny	BK	2
wpływ korzystny	K	1
wpływ mieszany	M	-0,5
wpływ niekorzystny	N	-2

Wyniki zsumowano w dwóch kolumnach: pionowo – w której określono syntetyczną ocenę oddziaływania konkretnego przedsięwzięcia na elementy fizjograficzne gminy oraz poziomo – gdzie określono wpływ wszystkich przedsięwzięć określonych w Studium na poszczególne elementy środowiska. Dla każdej kolumny określono przedziały punktowe określające konkretny rodzaj oddziaływania na dany element:

Tabela 3. Przedziały punktów warunkujące wynik analizy macierzowej

Objaśnienia do wyników Syntetycznych (w pionie)		Przedziały	Objaśnienia do wyników Syntetycznych (w poziomie)		Przedziały
bardzo korzystny	BK	pow. 50	bardzo korzystny	BK	pow. 20
korzystny	K	30 - 50	korzystny	K	11 - 20
neutralny	NT	-9 - 29	neutralny	NT	0 - 10
mieszany	M	-29 – (-10)	mieszany	M	-10 - (-1)
niekorzystny	N	-30 - (-50)	niekorzystny	N	-20 - (-11)
bardzo niekorzystny	BN	pon. (-50)	bardzo niekorzystny	BN	pon. (-20)

Dodatkowo stworzono tabele syntetyczne określające ilość i procentowy udział konkretnych ocen zarówno w przeprowadzonej analizie, jak i w kolumnach syntetycznych, na podstawie których oceniono ogólny wpływ kierunków rozwoju zagospodarowania, określonych w Studium na środowisko.

6.4. WYNIKI PRZEPROWADZONEJ OCENY

6.4.1. OCENA PRESJI NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA GMINY PURDA (KOLUMNA POZIOMA)

Tabela 4. Wpływ przedsięwzięć zawartych w Studium na poszczególne komponenty środowiska gminy (kolumna pozioma) - podsumowanie w postaci ilości wystąpień danej oceny w analizie syntetycznej

Objaśnienia do wyników Syntetycznych		Podsumowanie		%
bardzo korzystny	BK	7	14	93,3
korzystny	K	7		
neutralny	NT	1	1	6,7
mieszany	M	0		
niekorzystny	N	0	0	0,0
bardzo niekorzystny	BN	0		

Ocena oddziaływania kierunków i zadań, zapisanych w projekcie Studium na poszczególne komponenty środowiska gminy daje wynik pozytywny dla większości z nich (93,3%). Dla pozostałej części analiza dała wynik neutralny. Najwięcej pozytywnych wpływów realizacja celów i zadań projektu planu będzie mieć na ład przestrzenny gminy (72,5 pkt.). Jest to wynik dbałości i szczegółowości zapisów w studium dotyczących harmonijnego kształtowania przestrzeni i dążenia do poprawy stanu istniejącego, zachowując walory kulturowe i krajobrazowe, co w przypadku tej gminy jest bardzo ważne.

Bardzo wysokie wyniki uzyskały również elementy dotyczące ochrony krajobrazu, terenów zielonych, lasów, obszarów chronionych przyrodniczo (włącznie z obszarami Natura 2000), a także ochrony dziedzictwa kulturowego. Gmina Purda ma wysokie walory krajobrazowo – przyrodnicze, objęte licznymi formami ochrony, które Studium w pełni respektuje i dostosowuje rozwój gminy do tych czynników, co skutkuje bardzo dobrą oceną w analizie. Liczne obszary chronione są poważnym wyzwaniem w planowaniu rozwoju gminy, szczególnie pod względem infrastruktury co wpłynęło na trochę niższą ocenę (która i tak zakwalifikowała się jako korzystna). Przy ocenie elementu związanego z ludnością, brane były pod uwagę wszelkie ograniczenia w realizacji celów pojedynczych jednostek, wynikające z mnogości form ochrony przyrody i dziedzictwa kulturowego, co przy tak sprecyzowanych kierunkach dotyczących rozwoju przestrzennego i zagospodarowania dawały często wynik mieszany. Ostatecznie dało to ocenę neutralną i najniższą w przedstawionym zestawieniu. Liczne elementy dotyczące ochrony gruntów rolnych, wód powierzchniowych, warunków klimatycznych i akustycznych uzyskały ocenę korzystną. Pozytywna ocena większości elementów związana jest z charakterem zapisów dotyczących rozwoju gminy Purda. Próba łagodzenia negatywnych skutków inwestycji i prowadzenia ich tak, aby wpisywały się w charakterystykę gminy, zgodna z przyjętymi strategiami rozwoju. Są to między innymi: intensywniejszy rozwój na terenach już zainwestowanych położonych w sąsiedztwie miasta Olsztyn; ograniczenie ekspansji na tereny położone wśród obszarów chronionych i zalesionych; strefowy rozwój rolnictwa i turystyki; liczne zakazy dotyczące przedsięwzięć mogących negatywnie wpływać na środowisko czy krajobraz.

Dla żadnego z analizowanych komponentów środowiska przeprowadzona analiza i ocena oddziaływania kierunków szczegółowych, zapisanych w projekcie Studium nie wykazała przewagi oddziaływań niekorzystnych i oceny poniżej neutralnej (NT).

Po wysokości ocen wyraźnie widać że zapisy Studium dbają o zrównoważony rozwój gminy. Pomimo planowanego rozwoju infrastruktury i gospodarki, wprowadzono zapisy regulujące sposoby zagospodarowania i ochrony najczulszych i najwrażliwszych elementów ekofizjograficznych gminy.

6.4.2. OCENA ODDZIAŁYWANIA KIERUNKÓW ROZWOJU PRZESTRZENNEGO NA ŚRODOWISKO GMINY PURDA (KOLUMNA PIONOWA)

Tabela 5. Wpływ przedsięwzięć zawartych w Studium na środowisko gminy (kolumna pionowa) - podsumowanie w postaci ilości wystąpień danej oceny w analizie syntetycznej.

Objaśnienia do wyników Syntetycznych		Podsumowanie		%
bardzo korzystny	BK	5	45	73,8
korzystny	K	40		
neutralny	NT	15	15	24,6
mieszany	M	0		
niekorzystny	N	0	2	1,6
bardzo niekorzystny	BN	1		

Podobnie jak powyżej, we wpływie poszczególnych przedsięwzięć zapisanych w studium na środowisko, analiza wykazała przewagę ocen bardzo korzystnych i korzystnych (73%).

Za najkorzystniej (powyżej 20 pkt.) wpływające na kondycję środowiska uznano kierunki dotyczące:

- wyznaczenia chronionego systemu przyrodniczego gminy tworzonego poprzez tereny objęte ochroną oraz obszary węzłowe, korytarze i mikroplaty ekologiczne oraz aleje i szpalery drzew,

- zachowania i ochrony istniejących form ochrony przyrody,
- ochrony i odtwarzania struktur przestrzennych o charakterze tranzytowym, tj. korytarzy ekologicznych,
- ochrony łąk, mokradeł i innych obszarów utrzymujących wysoką zdolność retencyjną ekosystemów przed zmianą użytkowania,
- zachowania ważnych dla prawidłowego funkcjonowania środowiska przestrzeni przyrodniczych, w tym m.in. zabytkowych parków i cmentarzy,

Wymienione wyżej kierunki, to te, których realizacja wywiera pozytywny wpływ na dużą ilość komponentów środowiska.

Ocenę neutralną uzyskały kierunki, które swoim działaniem nie wywierają znaczącego wpływu na środowisko naturalne, albo ich niekorzystne wpływy kompensowane są przez działania zapisane w dokumencie. Taki wynik w analizie uzyskały kierunki dotyczące:

- strefowy rozwój turystyki i rekreacji w zależności od uwarunkowań ekofizjograficznych - zróżnicowanie form turystyki i rekreacji, uzależnionych od podatności przestrzeni na antropopresję jest bardzo korzystnym zapisem dotyczącym lokalizacji form rekreacyjnych. Różne tereny charakteryzują się innym stopniem odporności na ruch turystyczny, dlatego jest to działanie mogące bardzo pozytywnie wpłynąć na rozwój przestrzenny gminy. Jednak każda forma rozwoju rekreacji, pociąga za sobą wzmożony ruch ludzi, rozwój zabudowy i infrastruktury, które znacznie obciążają środowisko naturalne. Obsługa ruchu turystycznego w pewnym stopniu obciąża środowisko naturalne i należy zachować szczególną ostrożność przy planowaniu takich funkcji. Dlatego wynik analizy jest neutralny.
- rozwój funkcji mieszkaniowej, głównie w ramach istniejących jednostek osadniczych, z zachowaniem zwartości zabudowy oraz powierzchni biologicznie czynnych - są to działania ściśle związane z zapobieganiem nadmiernemu rozrastaniu się miejscowości i niepotrzebnemu rozpraszaniu zabudowy zarówno mieszkaniowej jak i przeznaczaniu nowych obszarów pod produkcję i przemysł. Ocena neutralna w tym przypadku związana jest z faktem, iż pomimo pozytywów, które ze sobą niesie, zagęszczenie zabudowy w miastach może negatywnie wpływać na przewietrzanie i warunki akustyczne. Taka forma rozwoju zabudowy, może też nie być zawsze spójna z wnioskami i potrzebami ludności.
- ochrona stanowisk archeologicznych – poprzez brak wpływu na większość elementów fizjograficznych, a liczne ograniczenia dla rozwoju infrastruktury i realizacji potrzeb ludności, kierunek ten uzyskał obecnie neutralną.
- adaptacja istniejącej sieci drogowej wraz z niezbędną modernizacją (dla poprawy bezpieczeństwa ruchu oraz w celu doprowadzenia do normatywnych szerokości dróg) oraz zabezpieczenie terenów pod rozwój układu nadrzędnego komunikacji - modernizacja dróg polepsza bezpieczeństwo i warunki akustyczne na drogach. Jednak realizacja nowych dróg wiąże się z czasowym zeszpeceniem krajobrazu naturalnego, zdegradowaniem pewnej wierzchniej warstwy podłoża naturalnego oraz wzmożonym zapotrzebowaniem na kruszywa (żwiry i piaski). Z powstawaniem nowych dróg łączy się również zrywanie ciągłości korytarzy i łączników ekologicznych. Nie ma jednak wątpliwości, że nowe drogi w gminie są potrzebne dla poprawienia warunków transportu, komunikacji i ruchu turystycznego.
- większość kierunków dotyczących rozwoju infrastruktury technicznej (gazowej, elektroenergetycznej czy światłowodowej - tego rodzaju przedsięwzięcia często wpływają negatywnie na warunki środowiskowe i krajobrazowe gminy, są jednak istotne dla rozwoju infrastruktury gminy.

- na terenach rolnych lub przeznaczonych pod produkcję, dopuszczenie lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii tj. baterie fotowoltaiczne, biogazownie o mocy nie przekraczającej 100kW (na potrzeby prowadzonej działalności) - są to źródła odnawialnej energii, poprzez wykorzystanie której w dłuższym okresie czasu można ograniczyć emisje zanieczyszczeń dostawiających się do powietrza i poprawić jego jakość. Ich budowa jednak budzi wiele kontrowersji ze względu na ich wydajność, wpływ na krajobraz i ograniczenie przestrzeni rolnych. Budowa biogazowni może się wiązać również z negatywnym oddziaływaniem na środowisko, dlatego w niektórych przypadkach należy przeprowadzić postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko. Dla planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko może być wymagane opracowanie raportu o oddziaływaniu konkretnego przedsięwzięcia na środowisko. Pomimo postępu w tym zakresie nadal istnieje szereg barier ograniczających rozwój produkcji i wykorzystania biogazu. Stanowią one zespół czynników o charakterze psychologicznym, społecznym, instytucjonalnym, prawnym i ekonomicznym. Stosowanie systemów biogazowych jednak ma również zalet. Odpowiednio pozyskiwany niewątpliwie przysługuje się środowisku ograniczając emisję gazów cieplarnianych poprzez wykorzystanie metanu, a także zapobiegając zanieczyszczeniu gleb oraz wód gruntowych, zbiorników powierzchniowych i rzek. Ten sposób produkcji „zielonej energii” przynosi również wymierne korzyści naszym gospodarstwom, gdyż uzyskujemy wydajny i łatwo przyswajalny przez rośliny nawóz naturalny, obniżamy koszty składowania odpadów i eliminujemy odór.
- kierunki związane z ochroną gleb i ograniczeń w przekształcaniu rolniczej przestrzeni na cele nierolnicze - są to zapisy nie mające większego wpływu (bardzo korzystnego) na środowisko, a ograniczające ludziom swobodę w gospodarowaniu przestrzenią, co warunkowało w tym przypadku ocenę neutralną.

W przeprowadzonej analizie macierzowej wyszczególniono jeden kierunek, który może mieć bardzo niekorzystny wpływ na środowisko:

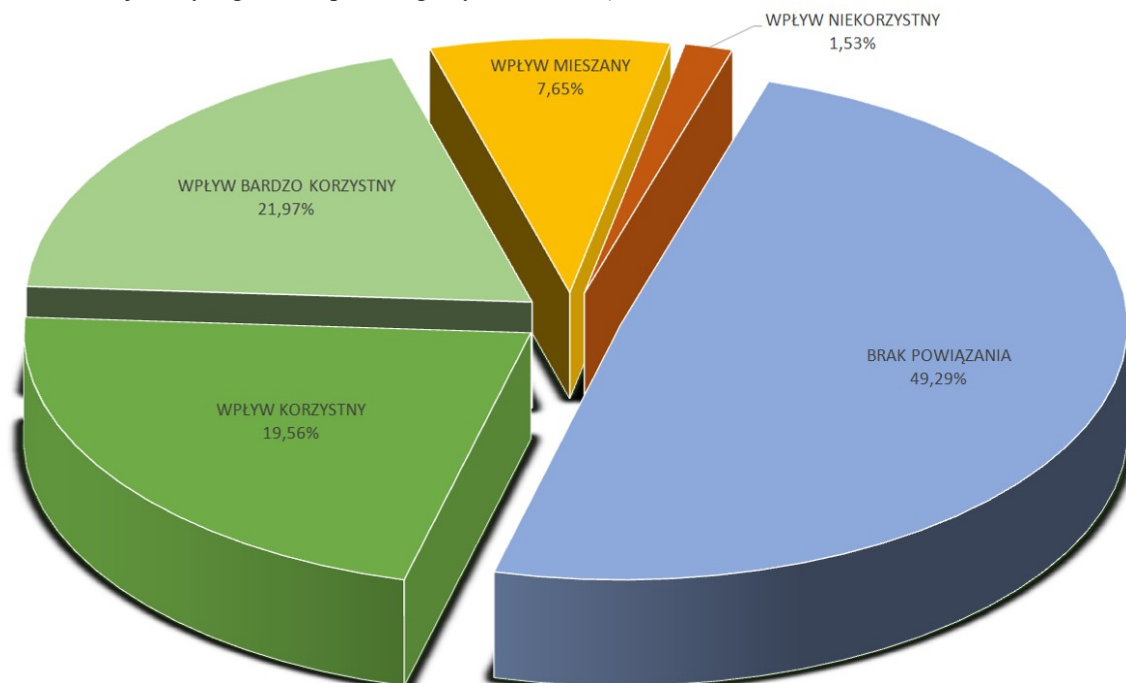
- wyznacza się tereny o złożach perspektywicznych i potencjalnych eksploatacji kopalin, z zastrzeżeniem przepisów odrębnych i ochrony przyrody - eksploatacja surowców naturalnych wpływa negatywnie na wiele aspektów środowiska: zaburzenie i zniekształcenie naturalnego krajobrazu, degradacja powierzchni ziemi, strome zbocza, głębokie wykopy, hałas i wzmożony ruch pojazdów ciężkich, zagrażają bezpieczeństwu i zdrowiu zarówno ludności jak i różnorodności biologicznej. Są to tereny nie eksploatowane i nie ma w planach ich eksploatacji, ze względu na uwarunkowania przyrodnicze. Niemniej jednak są one oznaczone na planszy z kierunkami i wyznaczone jako perspektywiczne, co należało wziąć pod uwagę w ocenie.

Pozostałe wymienione kierunki, które stanowią większość w przeprowadzonej analizie, oceniono jako korzystne. Dotyczą one głównie wprowadzania nowych form ochrony, licznych ograniczeń pomagających utrzymać ład przestrzenny, cenne walory krajobrazowe czy czystość wód i powietrza. Ocenę korzystną uzyskały również działania dotyczące usprawnienia i modernizacji gospodarki wodno – ściekowej i gospodarowania odpadami, a także wszelkie programy edukacyjne dotyczące alternatywnych źródeł energii itp. Wynik korzystny jest w większości przypadków wypadkową przeważających wpływów pozytywnych i pewnych akcentów (negatywnych) budzących wątpliwości.

Poniższy wykres jest kolejnym potwierdzeniem, że duża większość kierunków założonych w Studium nie wpływa (49%), lub ma dobry wpływ (42%) na elementy

ekofizjograficzne gminy. Zaledwie 9% wszystkich ocen użytych w analizie, mówi o negatywnym lub mieszanym oddziaływaniu na środowisko.

Wykres 1. Wpływ kierunków zagospodarowania, określonych w "Studium(...)" na poszczególne elementy środowiskowe, społeczne i gospodarcze gminy Purda (podsumowanie na podstawie ilości wystąpień danej oceny, ogółem w poszczególnych analizach)

7. OCENA DLA POSZCZEGÓLNYCH ELEMENTÓW WYSZCZEGÓLNIANYCH W ANALIZIE ORAZ PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ SKUTKIEM REALIZACJI PROJEKTU STUDIUM

Cenne walory krajobrazowe gminy Purda obecnie są objęte należytą ochroną. Dodatkowo bardzo szczegółowe zapisy dotyczące kształtowania zabudowy, architektury i zagospodarowania ochrony i uporządkowania cmentarzy, wyeksponowania panoram widokowych, a także wprowadzania dodatkowych nasadzeń i zadrzewień, na wyznaczonych obszarach, w znacznym stopniu poprawi i podkreśli charakter krajobrazowy gminy i jej odbiór wizualny.

W analizie macierzowej za kierunki mające mieszany wpływ na walory krajobrazowe gminy uznano te, związane z lokalizacją alternatywnych źródeł energii, z rozwojem infrastruktury technicznej na wyznaczonych w Studium terenach. W gminie Purda, gdzie występuje duży udział naturalnego krajobrazu, wszelkie przekształcenia i elementy infrastruktury mogą go zaburzyć. Są to jednak elementy niezbędne do rozwoju gminy i obsługi mieszkańców, dlatego w Studium wprowadzono zapisy łagodzące ten negatywny wpływ rozwój nowych sieci równoległe do ciągów komunikacyjnych wraz z powiązaniem z istniejącą siecią zewnętrzną oraz adaptacją istniejącej infrastruktury dla zaopatrzenia jak największej liczby ludności.

Przy dopuszczeniu lokalizacji alternatywnych źródeł energii pominięto elektrownie wiatrowe. Była to dobra decyzja. W związku z okolicznymi obszarami ochrony przyrody (w

tym Natura 2000) i dużą lesistością terenów, gmina Purda nie jest odpowiednim miejscem do rozwoju tego typu energii odnawialnej.

Niekorzystny wpływ na walory krajobrazowe gminy mają niewątpliwie kopalnie kruszywa szczególnie w obrębie obszarów chronionych. Dlatego zaleca się duża ostrożność przy wyznaczaniu perspektywicznych i potencjalnych miejsc eksploatacji kopalin. Ich złoża w gminie Purda pokrywają się z obszarami chronionymi. W związku z tym przytoczone są zastrzeżenia przepisów odrębnych i ochrony przyrody. Zaleca się jednak bardzo restrykcyjne warunki dopuszczenia eksploatacji tych złóż oraz minimalizacja oddziaływania eksploatacji na walory przyrodnicze, szczególnie obszarów chronionych z koniecznością przeprowadzenia szczegółowej oceny wpływu na środowisko potencjalnej eksploatacji. Na pewno koniecznym działaniem jest zapobieganie nielegalnego wydobywania surowców naturalnych, przeprowadzanych bez badań i późniejszej rekultywacji.

Grunty rolne są narażone na szereg przekształceń związanych z ich nowym zainwestowaniem, przeznaczaniem ich pod komunikację, zabudowę zarówno mieszkaniową, jak i usługowo – przemysłową. Studium przewiduje kolejne działania z tym związane, ale uwzględnia również zapisy chroniące najlepsze gleby w regionie wynikające z przepisów znowelizowanej ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tj. z dnia 9 czerwca 2015 r. **(Dz.U. z 2017 r. poz. 1161)**).

Ze względu na duży udział gleb dobrych i bardzo dobrych w gminie, **rolnictwo** będzie pełnić duże znaczenie w rozwoju gospodarczym gminy. Studium wprowadza korzystny, strefowy rozwój gospodarki rolnej uzależniony i dostosowany do uwarunkowań przyrodniczych występujących na określonych fragmentach gminy. W analizowanym dokumencie zawarto również zapisy o stosowaniu nowoczesnych i ekologicznych metod uprawy przy jednoczesnym stosowaniu zabiegów chroniących ziemię przed wyjałowieniem oraz ograniczenie dopływu substancji biogenych do wód powierzchniowych.

Wody zarówno powierzchniowe, jak i podziemne podobnie jak grunty rolne podlegają wielu niekorzystnym wpływom. Ochrona jakości wód powierzchniowych jest jednym z priorytetowych zadań w zakresie ochrony środowiska. Polityka przestrzenna gminy zawarta w Studium uwzględnia wiele zabiegów, które korzystnie i bardzo korzystnie wpłyną na ochronę wód w gminie, poprawę ich jakości oraz niwelację szkodliwych wpływów urbanizacji. Zaleca się w Studium szereg działań dotyczących nasadzeń wzdłuż cieków i w okolicach innych wód powierzchniowych, wpływających korzystnie zarówno na samooczyszczanie się cieków jak i filtrację zanieczyszczeń pochodzących ze spływu powierzchniowego. W działaniach szczególną uwagę zwraca się na poprawę gospodarki wodno – ściekowej, ze szczególnym naciskiem na uporządkowanie systemu odprowadzania ścieków bytowo – gospodarczych. Planuje się w tym zakresie wykonanie koncepcji kompleksowego zagospodarowania ścieków, zintegrowaną z rozwojem sieci wodociągowej. Kładzie się również nacisk na: ograniczenie zainwestowania uciążliwego dla wód podziemnych; likwidacja dzikich wysypisk, przestrzeganie przepisów ochrony środowiska w zakresie składowania i wykorzystania obornika, gnojowicy, nawozów i środków ochrony roślin; wyeliminowanie możliwości dopływu zanieczyszczeń do wód z istniejących obiektów magazynowania i dystrybucji paliw płynnych, środków chemicznych, przyjęcie odpowiednich zabezpieczeń w przypadku nowych lokalizacji; ustanawianie nowych form ochrony przyrody, obejmujących istotne elementy systemu hydrologicznego (bagna, torfowiska, podmokłości, oczka wodne, źródłiska); utrzymanie w należytym stanie urządzeń i obiektów melioracyjnych, planowanie i prowadzenie prac melioracyjnych z uwzględnieniem uwarunkowań ekologicznych; ochronę oczek wodnych, bagien, mokradel; zwiększanie retencji poprzez realizację obiektów, urządzeń małej retencji (drobne zbiorniki wodne, jazy, zastawki, umożliwiające kontrolowane, nie stwarzające zagrożenia dla środowiska wodnego i otoczenia piętrzenia wód); zwiększanie naturalnej retencji poprzez zalesienia; zachowanie

istniejących powierzchni leśnych, realizowanie nowych zalesień i zadrzewień, a także utrzymanie powierzchni lasów ochronnych o funkcji wodochronnej.

Pod względem zagrożenia wód podziemnych należy szczególną uwagę zwrócić na monitoring terenów na których poszukuje się lub wydobywa gaz łupkowy, aby zmniejszyć ryzyko awarii wynikających z zaniedbań i stosowania nieodpowiednich technologii, które mogłyby doprowadzić do skażenia wód w okolicy.

Większość przedsięwzięć zapisanych w Studium nie wywiera negatywnych wpływów na **warunki bioklimatologiczne** (nie uwzględniając jakości powietrza, oraz warunków akustycznych rozpatrywanych osobno). Dopelnienie terenów zabudowanych zabudową mieszkaniową i usługową oraz przeznaczenie nowych terenów do zainwestowania pod usługi i produkcję, mogą wpływać lokalnie na podwyższanie temperatury, poprzez zwiększanie powierzchni utwardzonych absorbujących ciepło, a także do spadku zdolności przewietrzania zainwestowanych terenów poprzez intensyfikację zabudowy. Jednak ze względu na to, że zmiany są niewielkie i występują lokalnie, w skali gminy uznano je za mało istotne.

Jakość powietrza na terenie gminy jest generalnie dobra. Zauważalne w gminie sezonowe zmiany stężenia zanieczyszczeń mogą świadczyć o ich pochodzeniu z indywidualnych kotłów grzewczych i palenisk domowych. W Studium zaleca się w lokalnych i indywidualnych systemach zaopatrzenia w ciepło przyjmowanie wyraźnej dominacji ekologicznych nośników energii (gaz, prąd elektryczny, paliwa płynne, biogaz) nad paliwami stałymi. Takie działania pozwolą dodatkowo ograniczyć ilość niepożądanych substancji w powietrzu, pochodzących z emitorów niskich. Zadbano również o podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez ich edukację z zakresu ochrony środowiska i jego komponentów – poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii i edukację ekologiczną społeczeństwa gminy Purda. Jeżeli chodzi o zanieczyszczenia komunikacyjne, podwyższenie standardów technicznych infrastruktury drogowej, zapisane w kierunkach Studium, zwłaszcza w obszarach zurbanizowanych i obszarach chronionych, spowoduje pewne ograniczenie emitowanych zanieczyszczeń i hałasu.

Budowa, przebudowy i modernizacje dróg na terenie gminy oraz rozwój funkcji turystycznych i rekreacyjnych może wpłynąć na wzrost natężenia ruchu. To z kolei wiąże się z pogorszeniem **klimatu akustycznego**. W celu ograniczenia rozprzestrzeniania się spalin i hałasu wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych zaleca się wprowadzenie zieleni izolacyjnej ograniczających rozprzestrzenianie się spalin i hałasu. Poza tym pomimo zwiększonego ruchu, wymiana nawierzchni przy modernizacji dróg może wpłynąć znacznie na polepszenie klimatu akustycznego.

Tereny zielone i lasy w gminie są dobrze chronione zapisami w Studium dotyczącymi ich zachowania i ochrony wynikającej z przepisów prawa. Wnioskuje się również w Studium o obsadzanie terenów położonych w sąsiedztwie istniejących kompleksów, gruntów najsłabszych, miejsc zagrożonych erozją lub zdegradowanych. Wpłynie to pozytywnie na walory krajobrazowe gminy, warunki aerosanitarne oraz poprawi ciągłość korytarzy ekologicznych.

Niebezpieczeństwa związane ze **zdrowiem i życiem zwierząt** zamieszkujących teren gminy dotyczą głównie rozbudowy i budowy nowych szlaków komunikacyjnych, rozwój potencjalnej gospodarki kopalnianej oraz rozrostem terenów inwestycyjnych, które powodują zakłócanie ciągłości korytarzy ekologicznych, emitują hałas i wibracje. Przy realizacji tych punktów w studium uwzględniono zachowanie terenów zielonych, dolesianie gruntów i dodatkowe obsadzenia wzdłuż cieków i w obniżeniach dolinnych, co buduje i uzupełnia sieć ekologiczną (korytarze ekologiczne), umożliwiając zwierzętom swobodne migracje. Uwzględniono również budowę przejść dla zwierząt nad (pod) trasami komunikacyjnymi o większym natężeniu ruchu. Przy eksploatacji kopalni na większych powierzchniach, należy zminimalizować wpływ na faunę gminy.

Obszary chronione są bardzo wrażliwymi na wszelkie zmiany terenami, większość inwestycji związanych z rozwojem cywilizacyjnym (szlaki komunikacyjne, tereny zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej, kopalnianej), lokalizowanych w ich pobliżu wpływa na nie negatywnie. W analizie macierzowej za mieszane oddziaływanie uznano punkt dotyczący rozwoju turystyki i rekreacji, ze względu na to, że wiąże się to z intensyfikacją ruchu turystycznego, rozdeptywania okolicznych lasów i zwiększeniem niebezpieczeństw z tym związanych (pożary, śmiecenie, itp.). Z drugiej strony modernizacja szlaków i dróg rowerowych, a także stworzenie infrastruktury w postaci parkingów i wiat, daje szansę na ograniczenie niekontrolowanego („dzikiego”) ruchu turystycznego. Jako niekorzystne wpływy w analizie wyszczególniono dopuszczenie potencjalnego pozyskiwania na tych obszarach surowców mineralnych.

Na obszarze gminy Purda zlokalizowano dwa obszary Natura 2000:

- **Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków** – Puszcza Napiwodzko-Ramucka (PLB 280007) – Powołany Rozporządzeniem MŚ z 12.01.2011r., po raz pierwszy ustanowiony rozporządzeniem MŚ z 21.07.2004r. W gminie Purda zajmuje przede wszystkim część południowo wschodnią; obszar specjalnej ochrony ptaków (Dyrektywa Ptasia); W puszczy dominują siedliska borowe, zwłaszcza boru świeżego i boru mieszanego. Niewielkie fragmenty zajmuje bór bagienny, bór wilgotny oraz bór chrobotkowy. W części północnej zachowały się większe połacie lasów grądowych, lasy liściaste zaś reprezentowane są przez łęgi, olsy i zarośla wierzbowe. W południowej części ostoi znajdują się unikalne pod względem przyrodniczym tereny byłego poligonu Muszaki. Większość otwartych pól taktycznych byłego poligonu i przylegające do nich rozległe torfowiska niskie chronione są jako strefa ochrony cietrzewi (pow. prawie 2 500 ha). Ok. 15% powierzchni ostoi stanowią tereny rolnicze. Występuje w niej co najmniej 35 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 10 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK).
- Obszar o znaczeniu dla Wspólnoty – Ostoja Napiwodzko-Ramucka (PLH 280052) – powstała w celu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt chronionych w ramach Dyrektywy Siedliskowej. Jako obszar o znaczeniu dla Wspólnoty (OZW) zakwalifikowany został w marcu 2011r. Obejmuje powierzchnię łącznie 32 612,78 ha, która leży na terenie powiatu olsztyńskiego, nidzickiego i szczycieńskiego i obejmuje znaczną część Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej (PLB280007). Jest to obszar składający się z 9 oddzielonych od siebie, najwartościowszych pod względem przyrodniczym powierzchni o nazwach: Dolina Łyny, Gim, Kemno, Košno, Dłużek, Dolina Rzeki Czarnej, Sołtysek, Galwica-Sawica, Muszaki;

Najważniejszą zasadą odnoszącą się do istniejących i projektowanych obszarów Natura 2000, jest zakaz podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan przyrody na tych obszarach oraz należy uwzględniać uwarunkowania wynikające z przepisów art. 33 ust. 1-3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku „O ochronie przyrody”.

Za mieszany wpływ na istniejące i projektowane obszary „Naturowe” w analizie uznano rozwój zagospodarowania i turystyki i rekreacji.

W Studium proponowana jest jednak zrównoważona turystyka, w zależności od podatności środowiska na antropopresję, która jest drogą do pogodzenia potrzeb ochrony walorów przyrodniczych z zainteresowaniami i potrzebami turystów oraz z interesami branży turystycznej. Może ona być wręcz wsparciem dla ochrony tych obszarów – poprzez jej rozwój i promocję obszarów cennych przyrodniczo może tworzyć szansę godnego życia dla lokalnych społeczności, a nawet stanowić konkurencję dla bardziej szkodliwych dla środowiska dziedzin rozwoju (takich jak gospodarka kopalniana). Na obszarach Natura 2000 i

w ich bezpośrednim sąsiedztwie można rozwijać i promować te formy turystyki, które mieszczą się w ramach określonych dla zrównoważonej turystyki w tzw. Deklaracji Berlińskiej (przyjęli ją ministrowie środowiska Europy w 1997 r.). Przedstawiono w niej wymogi wobec branży turystycznej wynikające z zapisów Konwencji o różnorodności biologicznej. Preferowanymi formami turystyki będą więc różne formy ekoturystyki, a szczególnie turystyki przyrodniczej oraz agroturystyki, uwzględniających i wykorzystujących uwarunkowania środowiskowe.

W związku z występowaniem obszarów ochrony Natura 2000 sugeruje się wstrzymać od wydobycia kruszywa ze złóż zlokalizowanych w ich zasięgu oraz przeprowadzić szczegółową analizę i ocenę wpływu prac eksploatacyjnych na obszarach leśnych gminy – wycinka lasów w celu wydobycia mogłaby wpłynąć na zakłócenie ciągłości korytarzy ekologicznych w gminie.

Z analizy macierzowej wynika, że kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego neutralnie wpłyną na **ludność, bezpieczeństwo i zdrowie ludzi**. Wynika to z faktu, iż przedsięwzięcia, które mogą bardzo korzystnie wpływać na środowisko naturalne, zazwyczaj stwarzają pewne ograniczenia do których muszą dostosować się ludzie, przy planowaniu swoich przedsięwzięć. Często kierunki, które podnoszą ich komfort życia, bezpieczeństwo (rozbudowa i modernizacja sieci komunikacyjnej), a także zaspokajają ich potrzeby materialne i społeczne (działania w zakresie funkcji mieszkaniowych, kulturowych, gospodarczych i społecznych) mają negatywny lub mieszany wpływ na środowisko.

Polityka przestrzenna Studium jest również korzystna dla **dziedzictwa kulturowego** gminy. Zasoby archeologicznego dziedzictwa kulturowego na terenie gminy waloryzowane są wyznaczeniem stref ochrony archeologiczno-konserwatorskiej. W dokumencie zawarto uwzględniono wszystkie wytyczne dotyczące ochrony konserwatorskiej i archeologicznej oraz ograniczeń z nimi związanych.

W zakresie **zagospodarowania przestrzennego** dokument zawiera korzystne wytyczne wynikające ze zrównoważonego rozwoju. W analizowanym dokumencie bardzo szczegółowo opisano warunki oraz charakter zabudowy w zależności od położenia w określonej strefie.

Wprowadzone zapisy pozytywnie wpłyną na ład przestrzenny w gminie i pozwolą zachować, a nawet podkreślić tradycyjny sposób zabudowy, charakterystyczny dla tego regionu. Wpłynie to pozytywnie na konsekwentny, bezpieczny i estetyczny rozwój gminy i poszczególnych wsi w dalszych etapach planowania przestrzennego.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Purda zawiera wiele wytycznych dotyczących modernizacji i rozwoju **infrastruktury technicznej**.

Zapisy związane z **układem drogowym i komunikacją** dotyczą modernizacji i polepszania standardów dróg istniejących oraz rozwój nowych połączeń w zależności od zapotrzebowania. Zaleca się ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji oraz rekultywację miejsc zdegradowanych w czasie budowy i modernizacji dróg.

W ramach realizacji zapisów projektu studium należy zastosować takie rozwiązania techniczne, technologiczne i organizacyjne, aby w maksymalnym stopniu ograniczyć negatywne oddziaływanie na środowisko. Emisja hałasu pochodząca z planowanego zagospodarowania terenu nie może powodować przekroczeń standardów jakości środowiska na terenach chronionych akustycznie.

Jako bardzo ważne działanie uznano modernizację **sieci wodociągowej** i kompleksowego zagospodarowania **ścieków**. Za podstawowy kierunek uznano wyposażenie terenów o zabudowie skoncentrowanej w systemy kanalizacji zbiorczej, zapewniającej obsługę mieszkańców i usług. Rozwój systemów kanalizacyjnych dostosowanych do potrzeb i uwarunkowań ekonomicznych. Dla terenów, gdzie budowa systemów kanalizacyjnych związana jest z nadmiernymi kosztami stosować systemy indywidualne.

Działania te przyniosą efekty w postaci likwidacji zbiorników bezodpływowych oraz poprawy jakości zarówno wód powierzchniowych jak i podziemnych. Istotne jest również w tym aspekcie wyeliminowanie ujęć wody nie spełniających podstawowych wymogów sanitarnych. Nie dopuszcza się funkcjonowania równocześnie kanalizacji sanitarnej i zbiorników bezodpływowych. Zaleca się, aby uzbrojenie terenu wyprzedzało lub było prowadzone równoległe z budową obiektów kubaturowych. Należy dążyć do objęcia zbiorczym systemem odprowadzania ścieków maksymalną liczbę miejscowości w gminie.

Uwzględnia się w Studium również wymóg: likwidacji wszystkich punktów zrzutu ścieków nieoczyszczonych do gruntu i wód; likwidacji nieszczelnych zbiorników do gromadzenia nieczystości płynnych; rozwoju systemów kanalizacyjnych na terenach nieskanalizowanych dotychczas; budowy indywidualnych urządzeń unieszkodliwiających ścieki (przydomowe oczyszczalnie), na terenach pozostających poza technicznie i ekonomicznie uzasadnionym zasięgiem zbiorczych systemów kanalizacyjnych; uzyskania standardów jakości ścieków odprowadzanych do wód płynących z oczyszczalni zgodnie z wymaganiami wynikającymi z przepisów odrębnych; Bardzo ważny jest zapis dotyczący wymogu skanalizowania i doprowadzenia wszelkiej infrastruktury przed dalszym rozwojem zabudowy.

Zastosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników beodpływowych dla lokalizowanych nowych zagród na terenie rolniczej przestrzeni produkcyjnej, winno nastąpić tylko i wyłącznie w przypadku braku innych możliwości w zakresie gospodarki ściekowej oraz powinno być poprzedzone precyzyjnym rozpoznaniem: warunków gruntowo - wodnych, ukształtowania terenu, wielkości działki, na której mają być zastosowane wybrane rozwiązania techniczne wraz z charakterem pracy oczyszczalni — praca okresowa czy całoroczna.

Projektowane użytkowanie i zagospodarowanie terenu nie może powodować zanieczyszczenia środowiska wodno – gruntowego.

W gospodarce odpadami na terenie gminy ustalono stałe i ruchome punkty odbioru odpadów stałych zgodnie z uchwałą Rady Gminy i zgodnie z Wspólnym Systemem Segregacji Odpadów (WSSO). Odbiór odpadów odbywa się w postaci stałych i mobilnych punktów odbioru odpadów zgodnie z harmonogramem ustalonym przez Gminę Purda.

Odpady są przewożone do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych.

Nieczystości stałe z zabudowy wiejskiej wywożone są poza granicę gminy.

Na terenie gminy obowiązuje Program Usuwania Wyrobów Azbestowych z terenów gminy Purda na lata 2013-2032” wg którego ustalono zasady usuwania azbestu na terenie gminy.

Rozwój **energetyki ciepłej** zakłada przyjęcie wyraźnej dominacji ekologicznych nośników energii (gaz, prąd elektryczny, paliwa płynne) nad paliwami stałymi, w lokalnych i indywidualnych systemach zaopatrzenia w ciepło.

Zasięg uciążliwości dla środowiska prowadzonych działalności gospodarczych na terenie całej gminy winien być bezwzględnie ograniczony do granic terenu, do którego właściciel posiada tytuł prawny, a znajdujące się w nim pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi winny być wyposażone w techniczne środki ochrony przed tymi uciążliwościami.

Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych pochodząca ze źródeł przemysłowych, produkcji, usług oraz wydobywania kruszywa nie może powodować przekroczenia standardów jakości środowiska, a ich eksploatacja nie może przekraczać dopuszczalnych standardów emisyjnych, dla których te standardy są ustalone, poza terenem objętym daną funkcją. Standardy jakości środowiska muszą być również dotrzymane przez źródła komunikacyjne.

8. INFORMACJA O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Analiza skutków środowiskowych związanych z realizacją celów i kierunków rozwoju zagospodarowania przestrzennego sformułowanych w projekcie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Purda nie wskazuje by mogły one powodować znaczące, niekorzystne oddziaływania transgraniczne. Jednak ze względu na fakt podpisania przez Polskę ratyfikowania Konwencji o ocenach oddziaływania w kontekście transgranicznym, należy podkreślić obowiązek informowania państw w przypadku podejmowania działań mogących znacząco oddziaływać na ich terytorium.

9. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Zgodnie z art. 10 Dyrektywy SOOŚ należy nadzorować znaczące oddziaływania wdrażania programu na środowisko, aby, między innymi, móc wcześniej wykrywać nieprzewidziane negatywne oddziaływania i rozpocząć przeprowadzanie właściwych działań zaradczych. W celu spełnienia tego zadania nadzoru można stosować, w razie potrzeby, istniejące mechanizmy nadzorcze.

W Planie zagospodarowania przestrzennego Województwa Warmińsko – Mazurskiego uzasadniono potrzebę budowy zintegrowanego systemu monitorowania, obejmującego procesy i realizację założeń dokumentów polityki rozwoju województwa oraz określono jego podstawowy cel. Wskazano też na potrzebę wprowadzenia szczegółowych wskaźników. W efekcie dokonanej analizy, Plan określił 11 podstawowych wymogów systemu oraz zaproponował listę 25 wskaźników.

Dokument nie wskazuje potrzeby powiązania systemu z obecnie funkcjonującymi systemami monitoringu państwowego.

10. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE

W oparciu o analizę wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy, w Studium określono kierunki jej rozwoju przestrzennego z zapewnieniem zrównoważonego rozwoju. Dokument kształtuje struktury przestrzenne zgodnie z ustaleniami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i w nawiązaniu do uwarunkowań przyrodniczych i kulturowych, a także uwarunkowań wynikających z założeń polityki przestrzennej państwa oraz wynikających z dotychczasowych stanów zagospodarowania terenów jak również polityki przestrzennej gminy.

Przedstawione w dokumencie rozwiązania nie ingerują w sposób znaczący w tereny o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych i zawierają wiele rozwiązań niwelujących niekorzystne wpływy na środowisko.

W związku z powyższym w prognozie nie zawarto rozwiązań alternatywnych do ustaleń w projektowanym dokumencie, gdyż uznaje się że propozycje rozwiązań są korzystne dla środowiska w kontekście istniejących uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Purda.

11. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Niniejsza „Prognoza oddziaływania na środowisko” dotycząca Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Purda (zwanego dalej Studium), została wykonana na zlecenie Wójta gminy Purda.

Celem oceny było określenie potencjalnych skutków środowiskowych, wynikających z realizacji założeń proponowanych w Studium, a także przedstawienie rozwiązań eliminujących negatywne skutki tych ustaleń na poszczególne elementy środowiska.

Gmina Purda jest gminą wiejską. Leży w środkowej części województwa warmińsko-mazurskiego, w południowej części powiatu olsztyńskiego. Obszar gminy położony jest na obszarach leśno – pojeziernych, na terenach predestynowanych do prowadzenia wysokotowarowej gospodarki rolnej oraz posiadający bardzo korzystne warunki do rozwoju turystyki kwalifikowanej jak i przemysłu budowlanego opartego na surowcach naturalnych. Olbrzymim atutem gminy jest sąsiedztwo z miastem Olsztyn – prężnym ośrodkiem o znaczeniu regionalnym.

Przez Gminę Purda przebiega droga krajowa nr 16 o znaczeniu ponadregionalnym i międzynarodowym. Obecnie trwają prace nad Obwodnicą Olsztyna w świetle tej drogi, na terenie gminy będą znajdować się dwa węzły komunikacyjne.

Obszar gminy Purda w ponad 52 % zajęty jest przez tereny zalesione i zajmują one 16782ha powierzchni gminy. Południowa i środkowa część gminy znajduje się w obrębie puszczy Napiwodzko – Ramuckiej. Natomiast część północna gminy pokryta jest mniejszymi kompleksami leśnymi.

Zgodnie z ustawą z dn. 16. 04. 2004r. O ochronie przyrody, na formy prawnej ochrony przyrody, na terenie gminy, składają się (Rysunek 2):

1) Obszary Natura 2000:

- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków – Puszcza Napiwodzko-Ramucka (PLB 280007),
- Ostoja Napiwodzko-Ramucka (PLH 280052),

2) Obszary Chronionego Krajobrazu (OCHK):

- Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Olsztyńskiego,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej,

3) Rezerваты Przyrody:

- Jezioro Kośno,
- Las Warmiński im. prof. Benona Polakowskiego,

4) 17 pomników przyrody;

5) 9 użytków ekologicznych.

6) Projektowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy na terenie polany Butryny-Bałdy.

Zarówno na obszarach objętych ochroną prawną jak i w stosunku do pojedynczych obiektów przyrodniczych prawnie chronionych, obowiązują ograniczenia w zabudowie i zagospodarowaniu terenów (w tym: zakazy, nakazy i odstępstwa od zakazów wynikające z przepisów odrębnych).

Teren gminy charakteryzuje się wybitnymi walorami dziedzictwa kulturowego. Na obszarze gminy występują liczne obiekty, założenia dworsko – parkowe, kościoły. Zachowana historyczna zabudowa wsi na terenie gminy Purda jest wyjątkowo uporządkowana. Wszystkie elementy historyczne podlegają ochronie i są objęte ochroną konserwatorską.

Powierzchnia terenu na przeważającym obszarze jest falista, miejscami pagórkowata. Cenne przyrodniczo są: zbiorowiska leśne i semileśne, a także kępy i szpalery zadrzewień i zakrzaczeń występujące na terenach nieużytków, w otoczeniu niewielkich zbiorników i cieków wodnych, oraz łąki i pastwiska w zagłębieniach terenu. Wśród roślinności urządzonej

występują głównie zadrzewienia przydrożne, roślinność parkowa, w tym zabytkowa, roślinność cmentarzy, roślinność sadów i ogrodów.

Gmina Purda jest miejscem występowania stałego lub okresowego różnego rodzaju zwierząt i ptactwa. Na terenie gminy w obrębie obszarów rolniczych dominują zespoły fauny związane z otwartymi powierzchniami rolniczymi.

Szczególnym miejscem pod względem występowania zwierząt i ptaków są tereny należące do wyznaczonych obszarów Natura 2000.

Na terenie gminy brak jest dużych rzek. Natomiast teren gminy obfituje w liczne strugi.

Warunki hydrogeologiczne na terenie gminy są dobre. Istniejące ujęcia wody na terenie gminy w zasadzie pokrywają potrzeby istniejących użytkowników. Woda występuje w bardzo różnych warstwach.

Klimat gminy odznacza się dużą różnorodnością i zmiennością typów pogody. Główną rolę w kształtowaniu warunków mikroklimatycznych na tym obszarze odgrywają czynniki naturalne. Różnorodność klimatu wyraża się w znacznych wahaniami temperatury i opadów w tych samych miesiącach poszczególnych lat.

Zabudowa mieszkaniowa oraz rekreacja i turystyka i w mniejszym stopniu produkcja rolna to podstawowe funkcje gminy. Terenów typowo rolnych na obszarze gminy jest coraz mniej. Ponieważ na terenie gminy występują obszary podwyższonej ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz ponad 50% lasów, powoduje to ograniczenia w rozwoju innych gałęzi gospodarczych.

Na terenie gminy nie ma wiejskich punktów gromadzenia odpadów stałych. Nieczystości stałe z zabudowy wiejskiej wywożone są bezpośrednio na wysypisko w Olsztynie.

Istniejące linie przesyłowe SN przystosowane są bez potrzeby przebudowy do zasilania nowych odbiorców w obrębie Gminy Purda.

Na terenie gminy Purda istnieje 43 km sieci zbiorczej kanalizacji sanitarnej. Do miejscowości, które są obsługiwane przez zbiorczą sieć kanalizacji sanitarnej należą: Purda, Bałdy, Butryny, Marcinkowo, Klebark Mały, Ostrzeszewo, Szczęsne, Klewki.

Na terenie gminy znajdują się kotłownie lokalne na paliwa stałe zaopatrujące w ciepło budownictwo wielorodzinne powstałe głównie na potrzeby dawnych Państwowych Gospodarstw Rolnych. Sukcesywnie przechodzi się na systemy olejowe. Pozostała zabudowa ogrzewana jest w sposób indywidualny z przewagą ogrzewania na paliwo stałe.

Zadaniem Studium jest określenie polityki przestrzennej gminy, w tym identyfikacja ważniejszych walorów środowiska przyrodniczego, problemów zagospodarowania przestrzennego oraz potrzeb rozwojowych użytkowników przestrzeni. W oparciu o analizę wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy, określono kierunki jej rozwoju przestrzennego.

Studium zakłada strefowy rozwój przestrzenny gminy uzależniony od budowy geologicznej, przydatności rolniczej gleb, urzeźbienia i pokrycia powierzchni terenu, a także istnienia chronionych lub zasługujących na ochronę form przyrody i zasobu kulturowego gminy oraz sieć hydrograficzną gminy;

W projekcie Studium zapisano wszelkie uwarunkowania, zakazy i nakazy wynikające z położenia gminy w zasięgu: obszarów chronionego krajobrazu, rezerwatów przyrody, obszarów NATURA 2000, korytarzy, płątów i użytków ekologicznych, stref konserwatorskich i ochrony archeologicznej. Uwzględnia również ochronę pomników przyrody oraz obiektów wpisanych do rejestru zabytków.

W studium znalazły się również wytyczne dotyczące obszarów objętych formami ochrony z tytułu przepisów prawa: Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz Ustawa prawo wodne, Ustawy o lasach.

Treść Studium zawiera również zapisy wprowadzające dodatkowe ustalenia i wymagania mające na celu ochronę zarówno środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego jak i bezpieczeństwa ludności.

Cele i kierunki wyznaczone w Studium uwzględniają położenie gminy w zasięgu form ochrony przyrody i stosują się do obowiązujących na ich terenie ograniczeń. Nie oznacza to jednak, że polityka przestrzenna zapisana w Studium nie wpływa na środowisko naturalne. W celu określenia tego wpływu zastosowano metodę analizy macierzowej.

Ocenę skutków środowiskowych przeprowadzono dla kierunków rozwoju zagospodarowania wyszczególnionych w Studium, będących narzędziem realizacji celu głównego wynikającego z Planu Zagospodarowania Województwa Warmińsko - Mazurskiego.

Przeanalizowano oddziaływania (wpływy) na wybrane komponenty środowiska (Krajobraz; Grunty rolne; Wody; Warunki klimatyczne; Powietrze; Warunki akustyczne; Tereny zielone; Lasy; Fauna i korytarze ekologiczne; Natura 2000, Obszary chronione; Ludność, bezpieczeństwo i zdrowie ludzi; Dziedzictwo kulturowe; Ład przestrzenny; Infrastruktura i gospodarka). Oceniano przede wszystkim oddziaływania (wpływy) bezpośrednie i pośrednie zachodzące w fazie budowy i eksploatacji inwestycji.

Ocena oddziaływania kierunków i zadań, zapisanych w projekcie Studium na poszczególne komponenty środowiska gminy daje wynik pozytywny dla większości z nich (93,3%). Dla pozostałej części analiza dała wynik neutralny. Najwięcej pozytywnych wpływów realizacja celów i zadań projektu planu będzie mieć na ład przestrzenny gminy (72,5 pkt.). Jest to wynik dbałości i szczegółowości zapisów w studium dotyczących harmonijnego kształtowania przestrzeni i dążenia do poprawy stanu istniejącego, zachowując walory kulturowe i krajobrazowe, co w przypadku tej gminy jest bardzo ważne.

Bardzo wysokie wyniki uzyskały również elementy dotyczące ochrony krajobrazu, terenów zielonych, lasów, obszarów chronionych przyrodniczo (włącznie z obszarami Natura 2000), a także ochrony dziedzictwa kulturowego. Gmina Purda ma wysokie walory krajobrazowo – przyrodnicze, objęte licznymi formami ochrony, które Studium w pełni respektuje i dostosowuje rozwój gminy do tych czynników, co skutkuje bardzo dobrą oceną w analizie. Liczne obszary chronione są poważnym wyzwaniem w planowaniu rozwoju gminy, szczególnie pod względem infrastruktury co wpłynęło na trochę niższą ocenę (która i tak zakwalifikowała się jako korzystna). Przy ocenie elementu związanego z ludnością, brane były pod uwagę wszelkie ograniczenia w realizacji celów pojedynczych jednostek, wynikające z mnogości form ochrony przyrody i dziedzictwa kulturowego, co przy tak sprecyzowanych kierunkach dotyczących rozwoju przestrzennego i zagospodarowania dawały często wynik mieszany. Ostatecznie dało to ocenę neutralną i najniższą w przedstawionym zestawieniu. Liczne elementy dotyczące ochrony gruntów rolnych, wód powierzchniowych, warunków klimatycznych i akustycznych uzyskały ocenę korzystną. Pozytywna ocena większości elementów związana jest z charakterem zapisów dotyczących rozwoju gminy Purda. Próba łagodzenia negatywnych skutków inwestycji i prowadzenia ich tak, aby wpisywały się w charakterystykę gminy, zgodna z przyjętymi strategiami rozwoju. Są to między innymi: intensywniejszy rozwój na terenach już zainwestowanych położonych w sąsiedztwie miasta Olsztyn; ograniczenie ekspansji na tereny położone wśród obszarów chronionych i zalesionych; strefowy rozwój rolnictwa i turystyki; liczne zakazy dotyczące przedsięwzięć mogących negatywnie wpływać na środowisko czy krajobraz.

Dla żadnego z analizowanych komponentów środowiska przeprowadzona analiza i ocena oddziaływania kierunków szczegółowych, zapisanych w projekcie Studium nie wykazała przewagi oddziaływań niekorzystnych i oceny poniżej neutralnej (NT).

Po wysokości ocen wyraźnie widać że zapisy Studium dbają o zrównoważony rozwój gminy. Pomimo planowanego rozwoju infrastruktury i gospodarki, wprowadzono zapisy

regulujące sposoby zagospodarowania i ochrony najczulszych i najwrażliwszych elementów ekofizjograficznych gminy.

SPIS TABEL:

Tabela 1. Prorozwojowe i ograniczające rozwój zasoby i walory przyrodnicze istniejące na terenie Gminy Purda.....	21
Tabela 2. Punkty przyznawane poszczególnym ocenom w analizie macierzowej	28
Tabela 3. Przedziały punktów warunkujące wynik analizy macierzowej.....	29
Tabela 4. Wpływ przedsięwzięć zawartych w Studium na poszczególne komponenty środowiska gminy (kolumna pozioma) - podsumowanie w postaci ilości wystąpień danej oceny w analizie syntetycznej	29
Tabela 5. Wpływ przedsięwzięć zawartych w Studium na środowisko gminy (kolumna pionowa) - podsumowanie w postaci ilości wystąpień danej oceny w analizie syntetycznej..	30

SPIS WYKRESÓW:

Wykres 1. Wpływ kierunków zagospodarowania, określonych w "Studium(...)" na poszczególne elementy środowiskowe, społeczne i gospodarcze gminy Purda (podsumowanie na podstawie ilości wystąpień danej oceny, ogółem w poszczególnych analizach)	33
---	----

SPIS RYSUNKÓW:

Rysunek 1. Lokalizacja obszaru opracowania.	6
Rysunek 2. Formy ochrony przyrody w gminie Purda (źródło: www.gdoś.pl).	9